

MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA

15.02.2024 nr. 07/5-03/214/259

La număr unic 63/MM/2024

*Referitor la examinarea proiectului de hotărâre pentru
aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice*

Ministerul Mediului

e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

Copie: **Cancelaria de Stat**

e-mail: cancelaria@gov.md

La indicația Cancelariei de Stat nr. 18-69-984 din 29.01.2024, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice* (număr unic 63/MM/2024), autor – Ministerul Mediului, și în limita domeniilor de competență, comunică următoarele.

La proiectul de lege.

Reieșind din prevederile art. 63 din proiectul de lege, controlul de stat este exercitat de Inspectoratul pentru Protecția Mediului, Autoritatea Aeronautică Civilă și de Serviciul Vamal în vederea asigurării respectării legislației în domeniul acțiunilor climatice și realizării măsurilor de protecție a mediului înconjurător. Astfel, considerăm necesară determinarea clară a competențelor fiecărei autorități la efectuarea controlului, separat pentru fiecare aspect supus verificării.

Concomitent, necesită a fi specificat faptul că raportarea emisiilor de GES, carbon, urmează a fi efectuată prin intermediul ghișeului unic de raportare.

Totodată, în condițiile în care art. 64 din proiectul legii reglementează răspunderea civilă, contravențională sau penală, pentru încălcarea legislației în domeniul acțiunilor climatice, urmează să conțină și modificările corespunzătoare la Codul contravențional, Legea nr. 227 din 30.09.2022 privind emisiile industriale, Legea nr. 1540 din 25.02.1998 privind plata pentru poluarea mediului, Legea nr. 235 din 01.12.2011 privind acreditarea și evaluarea conformității.

Subsidiar, propunem completarea proiectului cu prevederi aferente termenului de intrare în vigoare, care urmează a fi stabilit de cel puțin 2 ani, în contextul în care potrivit proiectului și notei informative se impun a fi întreprinse un șir de acțiuni pentru trecerea la o economie cu emisii scăzute de carbon până în anul 2030, conform direcției prevăzute în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”.

La Nota informativă.

La compartimentul 5, fundamentarea economico-financiară, aferent necesității suplimentare de 4-8 unități de personal, cu estimări de cheltuieli anuale între 3460,0 -

4325,0 mii lei, menționăm că orice majorare sau reducere a numărului de unități trebuie să conțină o analiză funcțională, în baza căreia pot fi operate modificările respective inclusiv prin identificarea funcțiilor cu atribuții similare în acest sens, care ar putea fi racordate la necesitățile stringente întru asigurarea realizării sarcinilor expuse și în limita alocațiilor aprobate în bugetele autorităților, cu atribuții similare identificate.

Respectiv, urmează a fi analizată opțiunea de identificare și atribuire a competențelor în limita efectivului de personal stabilit urmare a analizei funcționale.

Totodată, potrivit dispoziției Guvernului nr.2-p/2024 cu privire la stabilirea moratorului privind instituirea/reorganizarea autorităților administrative centrale și a structurilor organizaționale din sfera lor de competență, se stabilește moratoriul privind instituirea/reorganizarea AAC și a structurilor organizaționale din sfera lor de competență, inclusiv a IP în care ministerul sau altă autoritate administrativă centrală are calitatea de fondator, până la 01.06.2024.

Reieșind din cele expuse, Ministerul Finanțelor propune considerarea obiecțiilor înaintate la definitivarea proiectului.

**Secretar general
al ministerului**

Digitally signed by Roșca Dina
Date: 2024.02.16 16:55:57 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Dina ROȘCA

✉ Eugeniu Verlan
☎ (022) 262-681 e-mail: eugeniu.verlan@mf.gov.md
✉ Nicolae Dascăl
☎ (0241) 2-56-84 e-mail: nicolae.dascal@sfs.md

Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale
al Republicii Moldova

Nr.21/1-1203 din 01.03.2024

Ministerul Mediului

cancelaria@mediu.gov.md

galina.norocea@mediu.gov.md

la nr.05-07/500 din 26.02.2024 și

e-mail-urile din 29.02.2024

Ca urmare a examinării repetate a textului *proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)*, definitivat în rezultatul organizării la 29 februarie curent a procedurii electronice (prin e-mail), comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor pe marginea acestuia.

Secretar general

Digitally signed by Turcanu Angela
Date: 2024.03.01 16:57:02 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Angela TURCANU

Ex: *Silvia Muntean*

Tel: 022-250-672

E-mail: silvia.muntean@midr.gov.md

Piața Marii Adunări Naționale I, mun. Chișinău, MD-2012, tel. +373-22-25-05-93, fax +373-22-23-40-64

E-mail: secretariat@midr.gov.md Pagina web: www.midr.gov.md

Ministerul Infrastructurii
și Dezvoltării Regionale
al Republicii Moldova

Nr.21/1-844 din 14.02.2023

La nr.18-69-984 din 29.01.2024

Ministerul Mediului

cancelaria@mediu.gov.md

galina.norocea@mediu.gov.md

Copie: **Cancelaria de Stat**

cancelaria@gov.md

Ca urmare a examinării *proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)*, în limitele competențelor funcționale, comunicăm următoarele observații principale, sub aspectul formei și conceptului promovat prin proiect.

Observații de ordin general

Din start, abordăm faptul că proiectul de lege privind acțiunile climatice, în pofida faptului că este marcat cu sigla „UE”, aspect care denotă implicații de armonizare a prevederilor legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, în realitate însă lipsește caracterul normativ al normelor propuse, neintegrându-se în cadrul sistemului legislativ național, astfel cum dictează prevederile art.3 alin.(4) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Mai mult ca atât, proiectul se prezintă ca un instrument de decizie care abordează problemele existente referitoare la schimbările climatice, emisiile de carbon și consumul irațional de energie și combustibil, și descrie impactul așteptat asupra statului și societății, document care ar putea lansa elaborarea unui nou proiect de act normativ, dedicat unui domeniu îngust. Respectiv, norma de la **art.64 lit.b)** din proiect, prin care se stabilește că, *Guvernul în termen de 24 luni de la data publicării prezentei legi, va elabora și va aproba Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung* este inadmisibilă, deoarece procesele ar trebui să fie derulate invers, inițial se aprobă documentul de politici, care poate prevedea elaborarea proiectelor de acte normative, în sensul art.24 alin.(1) al Legii nr.100/2017.

Și nu în ultimul rând, susținerea proiectului în redacția propusă, va determina dublări ale unor atribuții pentru mai multe ministere, unele atribuții fiind, de altfel, deja prevăzute de cadrul normativ existent, atribuții funcționale improprii pentru ministere sau va genera necesitatea modificării regulamentelor de organizare și funcționare ale acestora, prin extinderea domeniilor de activitate și majorarea efectivului-limită ale aparatelor centrale ale ministerelor, în dezacord cu Dispoziția Guvernului nr.2-d din 11.01.2024 *cu privire la stabilirea moratoriului privind constituirea/reorganizarea*

autorităților administrative centrale și a structurilor organizaționale din sfera lor de competență.

Complementar, semnalăm că reglementările europene transpuse parțial în „clauza de armonizare” a proiectului presupun o largă aplicabilitate în vederea asigurării reprezentativității la nivelul regiunii europene și nu impun implementarea acestora până la obținerea statutului de țară membră, cum este cazul Regulamentului (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr.401/2009 și (UE) 2018/1999.

Observații pe marginea prevederilor proiectului

La **art.3**, se definește noțiunea de „verificator”, dar pe parcursul textului proiectului, sesizăm întrebuintarea combinației de cuvinte „verificator independent și acreditat”. Astfel, remarcăm inoportunitatea utilizării tautologice a combinației de cuvinte, odată ce la **art.53** se face referință la faptul că verificatorii sunt acreditați în conformitate cu prevederile Legii nr.235/2011 privind activitățile de acreditare și evaluare a conformității.

Art.6 se va exclude ca irelevant, deoarece mecanismul de organizare și funcționare a Comisiei naționale privind schimbările climatice se regăsește la **art.5**.

La **art.7 lit.c)** urmează a se clarifica atribuțiile Guvernului *de a aproba prețul pentru dioxidul de carbon*, or norma citată, coroborată cu pct.29 al compartimentului II „Aviație” din **Anexa nr.1**, prevede *de facto* că, Guvernul Republicii Moldova va aproba prețul la dioxid de carbon aplicabil operatorilor aerieni înregistrați în UE la efectuarea zborurilor între două state diferite. Printre altele, evidențiem că sistemul CORSIA, prin calcularea pentru companiile aeriene a plăților pentru emisiile de carbon asupra nivelului de referință realizat în 2019, oferă alternativă și motivație de a evita plățile respective prin utilizarea combustibilului ecologic.

În partea ce vizează „*atribuțiile Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale*” instituite la **art.12**, insistăm a se ține cont de domeniile de competență repartizate prin Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.690/2017.

Astfel, la **art.12**:

- **lit.d)**, textul „*emisiile de dioxid de carbon, precum și de poluanți atmosferici*” se va substitui cu textul „*emisiile de CO₂*”, conform Directivei 1999/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 1999 privind disponibilitatea informațiilor cu privire la consumul de carburant și emisiile de CO₂ destinate consumatorilor la comercializarea autoturismelor noi. La caz menționăm că, conform directivei nu sunt solicitate informații privind alți poluanți atmosferici. Obiecția este valabilă și pentru prevederile **art.41-42**;

- **lit.e)**, punctăm că, ministerul nu este în drept să aprobe careva materiale promoționale, ci doar anumite cerințe față de acestea. În acest context, luând în considerare prevederile **art.43** din proiect, se propune excluderea acestei prevederi;

- **lit.f) și g)**, care stabilesc că, ministerul urmează *a aproba anual Lista operatorilor aerieni naționali a căror activitate este reglementată prin Regulamentul*

privind instituirea și funcționarea schemei de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională și Lista operatorilor care efectuează monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de GES de la activitățile din domeniul aviației civile – remarcăm că Regulamentul CORSIA nu prevede aprobarea unor astfel de liste. Totodată, nu este argumentat scopul unor astfel de aprobări. Prin urmare, evocăm necesitatea excluderii acestor norme.

La **art.19 lit.b)**, care reglementează „*atribuțiile Autorității Aeronautice Civile*”, de a monitoriza și raporta periodic Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, datele privind emisiile de carbon provenite din *aviația internațională*, denotă o incertitudine sub aspectul sferei de aplicabilitate și dacă se are în vedere toată aviația civilă internațională sau *doar zborurile operatorilor aerieni autohtoni*. De asemenea, sesizăm că atribuția respectivă nu se reflectă la **art.12** și presupune un caracter executoriu (subsecvent), care nu urmează a fi transpusă la nivel de lege. În ordinea argumentărilor evocate, textul propus se va revizui corespunzător sau se va exclude.

La **art.20 lit.b)**, norma înaintată se va exclude, în condițiile în care *sosirea în port a navelor nu se aprobă anual*. Observație valabilă și în cazul prevederii de la **art.55 alin.(1)** din proiect. De remarcat este că, *Republica Moldova a aderat la Convenția privind facilitarea traficului maritim internațional (FAL)*, prin Legea nr.13/2023, iar potrivit pct.8 al Regulamentului cu privire la normele aplicabile în scopul facilitării traficului maritim internațional, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.862/2023, *comandantul, proprietarul navei sau o altă persoană împuternicită de aceștia sunt obligați să transmită autorităților competente, pentru escală în porturile din Republica Moldova informații: 1) cu 24 de ore înaintea de sosire în port; 2) cel târziu în momentul când nava părăsește portul anterior, dacă durata voiajului este mai mică de 24 de ore; 3) dacă portul de escală nu este cunoscut sau este schimbat în timpul voiajului, imediat ce acesta este cunoscut*.

La **art.31, alin.(1)** se va completa cu o literă nouă, cu următorul cuprins: „*e) eficienței din punctul de vedere al costurilor și economică eficientă*”. Completarea este necesară deoarece costurile de conformare sunt un element important de care depinde implementarea măsurilor și eficiența acestora.

Referitor la denumirea **art.39**, propunem substituirea cuvintelor „*autogovernării locale*” cu cuvintele „*autorităților publice locale*”, pentru asigurarea unei aplicabilități conforme și eficiente a prevederilor.

Din perspectiva argumentelor trasate în context, insistăm asupra reformulării **art.41-42**, după cum urmează:

„**Articolul 41. Eticheta privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon**

(1) *La plasarea pe piață a autoturismelor noi, agentul economic se asigură că acestea sunt însoțite de eticheta privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon.*

(2) *Formatul și conținutul etichetei privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon se aprobă de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.*

Articolul 42. Ghidul privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon

(1) La plasarea pe piață a autoturismelor noi, agentul economic, în termen de 30 zile, remite în adresa Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale informația privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon ale autovehiculelor comercializate.

(2) În baza informațiilor recepționate, anual, elaborează și publică pe site-ul său web oficial Ghidul privind consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon, care va conține, după caz:

a) o listă, elaborată anual, cu toate modelele de autoturisme noi disponibile pentru vânzare, grupate în funcție de marcă și în ordine alfabetică. În cazul în care, ghidul este actualizat mai mult de o dată pe an, el trebuie să cuprindă o listă cu toate modelele de autoturisme noi disponibile la data publicării actualizării în cauză;

b) tipul de carburant, valoarea numerică a consumului oficial de carburant și a emisiilor specifice oficiale de CO₂ pentru fiecare model care figurează în ghid. Valoarea consumului oficial de carburant este exprimată fie în litri per suta de kilometri (l/100 km), fie în kilometri per litru (km/l), fie printr-o combinație adecvată între aceste două formule, și este indicată cu o precizie de o zecimală. Emisiile specifice oficiale de CO₂ trebuie exprimate în grame per kilometru (g/km) și rotunjite la numărul întreg cel mai apropiat;

c) o listă, care să iasă în evidență, cu zece modele de autoturisme noi, cele mai performante din punct de vedere al randamentului energetic, clasificate în ordine crescătoare în funcție de emisiile de CO₂ pentru fiecare tip de carburant. Lista cuprinde modelul, valoarea în cifre a consumului oficial de carburant, precum și emisiile specifice oficiale de CO₂;

d) sfaturi destinate conducătorilor auto care să precizeze că o bună utilizare și o întreținere regulată a vehiculului, precum și un anumit comportament la volan, care implică, de exemplu, evitarea condusului agresiv, rularea cu o viteză moderată, anticiparea frânării, verificarea umflării corespunzătoare a pneurilor, reducerea perioadelor de mers în gol, evitarea transportării de greutăți excesive îmbunătățesc consumul de carburant și reduc emisiile de CO₂ ale autoturismului lor;

e) o explicație privind efectele emisiilor de gaze cu efect de seră, schimbările climatice potențiale și rolul autovehiculelor, precum și o trimitere la diferiți carburanți propuși consumatorului și la implicațiile utilizării lor asupra mediului, pe baza datelor științifice și a cerințele legale cele mai recente;

f) o trimitere la obiectivul stabilit la nivel național în privința emisiilor medii de CO₂ produse de autoturismele noi și la data la care trebuie atins acest obiectiv.”.

La **art.43-44**, luând în considerare faptul că articolele conțin același obiect de reglementare, se consideră oportună comasarea acestora și expunerea cu următorul cuprins:

„Articolul 43. Documentația promoțională și promovarea

(1) Comercianții expun în mod vizibil la punctele de vânzare un anunț cu date despre consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon.

(2) *Pentru autoturismele noi comercianții se asigură că materialul promoțional include date oficiale despre consumul de combustibil și emisiile de dioxid de carbon, conform cerințelor aprobate de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.*

(3) *Se interzice aplicarea etichetei privind consumul de combustibil și de emisii de dioxid de carbon care poate induce în eroare cumpărătorii de autoturisme noi.”*

Cu referire la **art.54** privind „emisiile de GES de la activitățile de aviație”, constatăm o neconcordanță între prevederile alineatelor (1), (2) și (5). Spre exemplu, în alin.(2) se stipulează, că MRV (monitorizarea, raportarea și verificarea) se efectuează conform Regulamentului CORSIA, menționat la alin.(1). Pe de altă parte, în alin.(5) este menționat contrariul – „MRV se efectuează anual în conformitate cu Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră de la instalațiile staționare și activitățile din domeniul aviației civile, aprobat de Guvern”, ceea ce contravine normelor stabilite la alin.(2).

Totodată, la alin.(3) care stabilește că (cităm norma): „operatorul de aeronave prezintă Autorității Aeronautice Civile PM spre aprobare, care cuprinde măsurile de monitorizare și raportare a emisiilor de carbon înainte de începere a activității din domeniul aviației”, nu este clar ce anume va prezenta operatorul către Autoritatea Aeronautică Civilă spre aprobare. În cazul în care se are în vedere „Planul de monitorizare”, menționăm că acest lucru este stabilit eronat. Or, în conformitate cu prevederile Regulamentului CORSIA, operatorul aerian prezintă Planul de monitorizare spre aprobare nu la începerea activității, ci *doar* cu două luni înainte de a atinge estimativ pragul de raportare – de 10 mii tone CO2 anual.

În continuare, conform precizărilor enunțate *supra*, redacția **art.55** urmează a fi reformulată în întregime, odată ce emisiile de GES de la transportul maritim provin atât de la navele care arborează pavilionul Republicii Moldova, cât și de la navele care sosesc într-un port situat pe teritoriul Republicii Moldova. Situația descrisă impune autorul proiectului să ia în considerare prevederile Regulamentului (UE) 2015/757, pentru a include obligația de monitorizare și raportare privind GES, pentru navele care sosesc într-un port situat pe teritoriul Republicii Moldova indiferent de pavilion (în cazul atestării unui ordin de expulzare emis de un stat străin navei i se poate refuza intrarea în port) și pentru navele care arborează pavilionul Republicii Moldova și care sunt obligate să elaboreze un plan de monitorizare al GES, în conformitate cu Regulamentul privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transportul maritim, precum și să dețină o declarație de conformitate, emisă de verifikator în baza raportului de verificare (acesta nefiind act permisiv).

Subsecvent, luând în considerare că „gestionarea serviciilor în elaborarea inventarelor naționale, politicilor și măsurilor pentru reducerea emisiilor antropice de GES din surse și a reținerilor prin sechestrare de către absorbanți a acestora și adaptării la schimbările climatice, evaluării progreselor, elaborării CND conform Acordului de la Paris și a SDER-TL, precum și monitorizarea, raportarea privind implementarea acestora, evaluarea PM și RAE” este o competență directă a Ministerului Mediului, prevederile **art.57** - urmează a fi excluse din proiect. Astfel, menționăm că, Ministerul Mediului poate beneficia de suport în realizarea acestor competențe, dar *nu poate să le delege*.

În ceea ce vizează „*mecanismul de stabilire a prețului carbonului*” prevăzut la **art.60**, semnalăm că în Anexa nr.1, la care se face referire la **alin.(1) al art.60**, la pct.29 se regăsește domeniul „Aviație” (compartimentul II). Totodată, la **alin.(2)** e stabilit că, *modul de percepere e reglementat de Legea nr.1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului*. În aceste circumstanțe, atenționăm că prevederile Legii nr.1540/1998 *nu se extind asupra aviației civile*. De asemenea, la **alin.(3)** nu sunt detaliate sau menționate criteriile de formare a prețului. Respectiv, direcțiile de utilizare a resurselor acumulate sunt expuse vag (creșterea, sporirea, implementarea, promovarea, dezvoltarea, contribuirea, susținerea, monitorizarea etc.), și care nu au scopuri finite și valori comensurabile, fapt care nu permite evaluarea necesarului în costuri și timp. În mare măsură direcțiile de utilizare dublează atribuțiile statutare ale Ministerului Mediului și altor instituții guvernamentale, finanțate din bugetul de stat. Prin urmare, textul prevederii urmează a fi revizuit conceptual.

De asemenea, e necesar de ținut cont și de faptul că **art.61 alin.(1) lit.a)** stabilește, că sursele acumulate pentru aplicarea prețului de carbon se utilizează pentru „implementarea activităților pentru reducerea emisiilor de GES”. În speță, menționăm că, operatorii aerieni, participanți la CORSIA (care la fel ține de reducerea emisiilor) sunt supuși plăților pentru depășirea emisiilor față de nivelul de referință (anul 2019) și/sau pot reduce emisiile cu utilizarea SAF (combustibil ecologic de aviație), care e de 2-5 ori mai costisitor decât kerosenul ordinar de aviație. Astfel, dacă operatorilor aerieni li se va aplica și „*prețul de carbon*”, evident că va fi o dublare de cheltuieli suportate de companiile aeriene, situație inechitabilă. În aceste condiții, insistăm asupra revederii oportunității reglementării pct.29 (compartimentul II „Aviație”) din Anexa nr.1.

În contextul reglementărilor propuse la **art.61 alin.(1) lit.h)**, pornind de la datele statistice care denotă că transportul rutier este unul din principalii poluatori se propune expunerea art.61 alin.(1) lit. h) în următoarea redacție:

„*h) stimularea renovării parcului de vehicule antrenat la prestarea transportului rutier de persoane prin servicii regulate.*”.

În legătură cu termenii stabiliți la **art.65**, considerăm că aceștia urmează a fi revizuiți în vederea identificării unor *termeni clari de intrare în vigoare a legii*. Atragem atenția că proiectul stabilește necesitatea elaborării unor serii de documente, astfel intrarea în vigoare, peste 30 de zile din momentul publicării inevitabil va determina imposibilitatea aplicării prevederilor legii.

La **pct.29 lit.k)** (compartimentul II „Aviație”) din Anexa nr.1, sesizăm că prevederea este exprimată într-o manieră vagă, care admite o percepere eronată, nefiind clară norma stabilită. Or, prevederile de la **lit.l)** și **m)** se referă la cadrul legal intracomunitar, iar pentru Republica Moldova nu este relevant.

Observații pe marginea Notei informative

Din **compartimentul 6** „Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare” se va exclude mențiunea despre „Regulamentul privind omologarea de tip a autovehiculelor în ceea ce privește emisiile provenind de la vehiculele ușoare pentru pasageri și de la vehiculele comerciale (Euro 5 și Euro 6) și privind accesul la informațiile referitoare la repararea și întreținerea vehiculelor”, deoarece acesta

reglementează doar cerințele aplicabile pentru autovehicule Euro 5 și 6, dar nu și pentru alte categorii de vehicule. La fel, informăm că elaborarea acestui regulament fără implementarea Sistemului Național de Omologare - nu este posibilă.

Referitor la **consultarea publică a proiectului**, luând în considerare impactul reglementărilor propuse, se consideră oportună organizarea unor *dezbatere publice ample cu mediul de afaceri*, în special cu exponenții/entitățile din domeniile care urmează a fi afectate de prevederile legii.

Observații pe marginea Tabelului de concordanță

Este necesară revizuirea trimiterii către *Regulamentul privind omologarea de tip a autovehiculelor în ceea ce privește emisiile provenind de la vehiculele ușoare pentru pasageri și de la vehiculele comerciale (Euro 5 și Euro 6) și privind accesul la informațiile referitoare la repararea și întreținerea vehiculelor*, deoarece majoritatea prevederilor nu se regăsesc în Regulamentul (CE) nr.715/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 iunie 2007, în baza căruia urmează a fi transpus regulamentul prenotat.

Secretar general

Digitally signed by Țurcanu Angela
Date: 2024.02.16 08:46:06 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

ȚURCANU

Ex.: Silvia Muntean
Tel.: 022250672
E-mail: silvia.muntean@midr.gov.md

Piața Marii Adunări Naționale 1, mun. Chișinău, MD-2012, tel. +373-22-25-05-93, fax +373-22-23-40-64
E-mail: secretariat@midr.gov.md Pagina web: www.midr.gov.md

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 578205 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DI/3/041.1-2415 din 01 martie 2024

La nr. 60-07/500 din 26 februarie 2024

Ministerul Mediului

Ministerul Afacerilor Externe a reexaminat *proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)* și constată faptul că, în sinteza obiecțiilor, propunerile expuse de către MAE în avizul nr. DI/3/041.1-1589 din 09 februarie 2024 au fost acceptate de către autor, însă modificările nu se regăsesc transpuse în setul proiectului remis spre reavizare.

În acest context, MAE reiterează poziția expusă prin avizul nr. DI/3/041.1-1589 din 09 februarie 2024.

Mihai MÎȚU
Secretar General

Digitally signed by Mîtu Mihail
Date: 2024.03.01 15:34:44 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Red.: Roșior Cristina
tel.: (022) 578 324

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Str. 31 August 1989 80, MD-2012 Chișinău • Tel: (373 22) 578205 • Fax: (373 22) 232302 • <http://www.mfa.gov.md>

Nr. DI/3/041.1-1589 din 09 februarie 2024
La nr. 18-69-984 din 29 ianuarie 2024

Ministerul Mediului
Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Afacerilor Externe a examinat *proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)* și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele.

Conform pct. 30 din *Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171/2018 (Regulament)*, dar și a Anexei nr. 2 la acesta, în clauza de armonizare:

- urmează a fi indicată denumirea corectă a *Directivei 2003/87*, dar și cel mai recent amendament al acesteia. Astfel, se recomandă următoarea redacție: „Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 75, din 25.10.2003, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023”;
- urmează a fi indicată denumirea corectă a *Regulamentului 2015/757*, dar și cel mai recent amendament al acestuia. Astfel, se recomandă următoarea redacție: „Regulamentul (UE) 2015/757 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2015 privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 123 din 19.5.2015, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul delegat (UE) 2023/2776 al Comisiei din 12 octombrie 2023”;
- urmează a fi indicat cel mai recent amendament al *Directivei 1999/94*;
- la toate actele Uniunii Europene care se transpun, se recomandă a fi înlocuită expresia „publicat în Jurnal Oficial al Comunității Europene” cu expresia „publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene”;

Modificările de mai sus urmează a fi introduse în mod corespunzător și în compartimentul 3 al notei informative și în compartimentul 1 al tabelelor de concordanță, conform Anexei nr. 1 la *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative* și Anexei nr. 3 la *Regulament*.

Cu referire la conținutul propriu-zis al proiectului la capitolul I, art. 1, alin. (1) se recomandă indicarea abrevierii la prima folosire a termenului „gaze cu efect de seră”

după cum urmează: „gaze cu efect de seră (în continuare: GES)”, conform art. 54, alin. (1), lit. i) al *Legii nr. 100/2017*.

Cu referire la Analiza Preliminară a Impactului de Reglementare, la compartimentul 7, denumirea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene urmează a fi substituită cu „Ministerul Afacerilor Externe”, conform art. 1 al *Hotărârii Parlamentului nr. 29/2023 pentru aprobarea listei ministerelor*.

Digitally signed by Mîțu Mihail
Date: 2024.02.09 16:02:51 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Mihai MÎȚU
Secretar General

Red.: Roșior Cristina
tel.: (022) 578 324

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova

Nr. 10-592 din 1 martie 2024

Ministerul Mediului

e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Urmare a examinării demersului nr. 13-05/451 din 21 februarie 2024, aferent avizării repetate a proiectului Hotărârii de Guvern *pentru aprobarea Metodologiei de calculare a tarifelor la serviciile prestate, a Nomenclatorului și a tarifelor serviciilor prestate contra plată de Laboratorul de Referință de Mediu din cadrul Agenției de Mediu, (număr unic 46/MM/2024)*, în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsa obiecțiilor și/sau propunerilor.

Ministru

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2024.03.01 10:26:04 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Victor PARLICOV

*Ex: Arina Postovan
tel: 0 22 250 682*

Ministerul Energiei
al Republicii Moldova

Nr. 10-508 din 21 februarie 2024

La nr. 18-69-984 din 29 ianuarie 2024

Ministerul Mediului

e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Prin prezenta, referitor la proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (**număr unic 63/MM/2024**), autor – Ministerul Mediului, Ministerul Energiei comunică susținerea proiectului cu următoarele propuneri:

1. Modificarea noțiunii „*planul național integrat privind energia și clima (în continuare – PNIEC)*” și prezentarea acesteia în următoarea redacție „*Planul național integrat privind energia și clima (în continuare – PNIEC) – documentul principal de planificare strategică care determină obiectivele naționale pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni indicate la art.71 alin. (4), precum și politicile și măsurile corespunzătoare necesare realizării obiectivelor respective*”, astfel încât aceasta să fie în conformitate cu prevederile art. 72 alin. (3) al Legii nr. 174/2017 cu privire la energetică.

2. Propunem prezentarea principiului de eficiență energetică de la art. 4 lit. i) din proiect în următoarea redacție: „*Principiul eficiența energetică înainte de toate*”, așa după cum este menționat în art. 1 din Legea nr. 139/2018 cu privire la eficiența energetică, cu efectuarea modificărilor de rigoare asupra întregului text al proiectului (de ex. art. 30 alin. (5) lit.g)).

3. La art. 6, „Articolul 6. Consiliului științific consultativ” recomandăm detalierea rolului Consiliului științific consultativ, deoarece nu este clar care sunt atribuțiile acestuia și necesitatea instituirii acestuia.

4. La art.7 lit.a) de exclus cuvântul „prin” sau de completat propoziția.

5. La art. 7. lit. c), „c) aprobă prețul pentru dioxidul de carbon și creează condițiile necesare funcționării Mecanismului de Ajustare la Frontieră pentru Carbon (în continuare – MAFC);” rugăm să argumentați de ce anume Guvernul aprobă „prețul” și să detaliați modul în care Guvernul aprobă acest preț și regularitatea actualizării acestuia.

6. La art. 7. lit. d) considerăm că trebuie de descris modul în care „Guvernul d) asigură o utilizare eficientă și transparentă a veniturilor generate din prețul pentru emisiile de dioxid de carbon;”, prin includerea unor acțiuni concrete, ex.: aprobarea de regulamente, programe, precum și detalierea unui plan de tranziție corectă etc.

7. La art. 8 lit. e) propunem înlocuirea textului „...a Planurilor Naționale Integrate privind Energia și Clima (în continuare – PNIEC)...” cu textul „...a Planului Național Integrat privind Energia și Clima (în continuare – PNIEC)”. Necesitatea este argumentată prin faptul că urmează a fi aprobat doar un singur Plan Național Integrat privind Energia și Clima pentru perioada 2024-2030.

8. La art. 9 lit. a) de suplinit cu textul marcat cu bold după cum urmează: „a) evaluează și include în documentele de politici sectoriale pentru activitățile din domeniul energetic, în limita competențelor

funcționale, prevederi și măsuri ce vizează dezvoltarea **sectoarelor economiei naționale** cu un nivel scăzut de emisii de GES și rezistență la efectele negative ale schimbărilor climatice”.

9. La art. 9, lit prevederea „b) instituie și asigură funcționarea Mecanismului de guvernare energetică și a acțiunilor climatice;”, solicităm reformularea acesteia, deoarece prin HG nr. 10/2024 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, la „art.1 Regulamentul privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice instituie cadru juridic de reglementare a unui mecanism de guvernare energetică și a acțiunilor climatice”, respectiv mecanismul a fost deja instituit.

10. Propunem expunerea art. 26 lit. f) în următoarea redacție: *„utilizează tehnologii eficiente energetic, inclusiv cogenerarea și trigenerarea, care produc mai puține emisii de GES”*, fără a prezenta semnificația noțiunilor de cogenerare și trigenerare care sunt deja prezentate în Legea nr. 92/2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării și în Legea nr.139/2018 cu privire la eficiența energetică.

11. La art. 29, alin. (1) solicităm de revizuit prevederea „Guvernul stabilește țintele de reducere netă a emisiilor de GES pentru 2030 și 2040 în CND și asigură intensificarea sechestrării acestora de către sursele naturale” deoarece Ministerul Mediului elaborează CND și le prezintă la Secretariatul CONUSC, fără a fi precizat că acestea se aprobă de Guvern. Dacă, totuși, Guvernul aprobă CND, atunci să fie inclusă o atribuție suplimentară a acestuia la art. 7.

12. La art. 29, solicităm de inclus un alineat nou, și anume: „obiectivul național obligatoriu privind limitarea și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră este stabilit în PNIEC;”, după cum este stipulat și în Regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice aprobat prin HG nr.10/2024.

13. La art. 33, propunem de făcut referință la „Art. 72. Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, planul național integrat privind energia și clima” din Legea nr. 174/2016, care prevede „2) Strategia de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung se elaborează de către organul central de specialitate al administrației publice pentru resurse naturale și mediu, în termenele stabilite la nivelul Comunității Energetice și cu respectarea prevederilor regulamentului privind mecanismul de guvernare energetică și a acțiunilor climatice, aprobat de către Guvern”.

14. La art. 33 alin. (3) de suplinit cu textul marcat cu bold după cum urmează: *„SDER-TL este consecventă cu PNIEC, care **este elaborat de către Ministerul Energiei în conformitate cu prevederile art.72 Legii nr.174/2017 cu privire la energetică**”*, pentru a se accentua că PNIEC este elaborat de Ministerul Energiei iar SDER-TL este elaborată de Ministerul Mediului.

15. La art. 39, nu este clar cum a fost stabilit obiectivul „(2) Localitățile mici și mijlocii amalgamate elaborează în comun PASEC pentru anul 2030 cu scopul de a atinge individual sau colectiv, obiectivul de reducere a emisiilor de GES până la 40 % comparativ cu anul de referință determinat de către comunitatea locală și de a spori rezistența la schimbările climatice.”, solicităm includerea referinței în baza căreia a fost stabilit acest indicator.

16. Propunem completarea art. 39 alin (1) cu următorul text *„PASEC pot fi elaborate și aprobate ca documente separate sau ca parte integrantă a planurilor locale integrate privind energia și clima”*. Această completare este necesară pe motiv că APL, avînd capacități limitate, sunt puse în situația de a elabora mai multe documente de politici la nivel local cum ar fi : planuri locale integrate privind energia și clima, planurilor de dezvoltare generale și acum prin prezentul proiect de lege li se mai impune un document cu denumirea de „Planuri de acțiuni sustenabile pentru energie și climă”. Astfel, în vederea eficientizării procesului de elaborare și implementare a documentelor de politici la nivel local propunem

oferirea posibilității APL de a decide cu privire la necesitatea elaborării PASEC ca document separat sau integrarea acestuia în planurile locale integrate privind energia și clima, care urmează a fi elaborate în baza prevederilor art. 13 din Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică. Mai mult ca atât, APL vor fi motivate să asigure elaborarea planurilor locale integrate privind energia și clima, prin prisma prevederilor art. 13 alin. (31) din Legea 139/2018 cu privire la eficiența energetică, iar prin oferirea posibilității de a include PASEC ca parte componentă a planurilor locale integrate privind energia și clima va asigura un grad mai mare de motivare a APL în vederea elaborării acestora.

17. La art. 52, anexa nr. 2, la Monitorizarea emisiilor de dioxid de carbon, alin. 4) propunem excluderea textului „cu orice ajustări necesare pentru aplicarea în temeiul acestei legi” deoarece se dublează.

18. Propunem expunerea art. 61 lit. k) în următoarea redacție: *„promovarea și utilizarea tehnologiilor eficiente energetic, inclusiv cogenerarea și trigenerarea, în scopul de sprijin financiar pentru abordarea aspectelor sociale generate de schimbările climatice în gospodăriile cu venituri mici și medii”*.

19. Art. 61 alin. (1) litera i), j), k) urmează a fi expus în următoarea redacție:

„i) finanțarea domeniilor de cercetare aferente promovării eficienței energetice și a tehnologiilor curate;

j) promovarea eficienței energetice, inclusiv prin oferirea suportului financiar gospodăriilor aflate în situație de sărăcie energetică;

k) promovarea și utilizarea tehnologiilor curate și eficiente energetic, inclusiv a cogenerării și trigenerării, în vederea implementării măsurilor de atenuare și/sau adaptare la schimbările climatice în cadrul întreprinderilor”.

20. Completarea art. 61 cu un nou alineat (2) cu următorul conținut:

„(2) Resursele financiare colectate în urma aplicării mecanismului de stabilire a prețului pentru emisiile de dioxid de carbon sunt administrate prin sistemul trezorerial de către Ministerul Mediului, iar dacă Guvernul stabilește astfel și de către alte autorități/instituții cu atribuții de implementare activităților menționate la alin. 1.”

La Tabelul de concordanță privind Regulamentul UE 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind governanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 decembrie 2018, în versiunea adaptată și aprobată prin Deciziile Consiliului Ministerial al Comunității Energetice publicat în Jurnalul Oficial al 2021/14/MC-EnC și 2022/02/MC”, a se modifica statutul din „incompatibil” în „compatibil”, întrucât noțiunile: (26) „comunitate de energie din surse regenerabile”; (32) „combustibili din biomasă”; (39) „culturi alimentare și furajere” au fost transpuse în Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile surselor, iar Anexa III notificarea măsurilor și a metodologiilor statelor membre pentru punerea în aplicare a articolului 7 din directiva 2012/27/UE, în versiunea adaptată și aprobată prin Decizia Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. 2021/14/MC –EnC și 2022/02/MC-EnC din 15.12.2022 a fost

transpusă prin Hotărârea Guvernului nr. 10 din 10.01.2024 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de guvernanță energetică și a acțiunilor climatice (număr unic 863/MEn/2023).

Totodată, atragem atenția autorului proiectului asupra faptului că țintele naționale de reducere a emisiilor de GES prevăzute la art. 30 alin. (1) lit. b) se aplică pe întreg teritoriul Republicii Moldova, prin urmare, nu este clar cum vor fi evaluate și monitorizate emisiile GES din regiunea transnistreană, care nu se află sub controlul autorităților Republicii Moldova.

Ministru

Digitally signed by Parlicov Victor
Date: 2024.02.21 15:21:14 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Victor PARLICOV

ex. Ludmila Malai, tel: 022-250-682

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

VICEPRIM-MINISTRU

Nr. 04-78-1455

Chișinău

8 februarie 2024

Ministerul Mediului

Copie: **Cancelaria de Stat**
(la nr.18-69-984 din 29.01.2024)

Ca urmare a examinării proiectului de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)*, în limita competențelor funcționale, comunicăm despre susținerea conceptului acestuia.

Totodată, sugerăm aducerea în concordanță cu normele de tehnică legislativă statuate în Legea nr.100/2017 *cu privire la actele normative* a dispozițiilor de conținut ale proiectului, asigurând expunerea acestora prin sistematizarea într-o succesiune logică, dispozițiile de drept material precedându-le pe cele de ordin procedural. De asemenea, reglementările urmează a fi expuse într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație și exprimarea într-o frază a unei singure idei.

În context, propunem revizuirea denumirii articolelor prin prisma prevederilor articolului 51 alin.(2) din Legea nr.100/2017, cu asigurarea exprimării succinte a obiectului de reglementare. În acest sens, pot fi evidențiate articolul 36, denumirea căruia „*Documente de politici sectoriale*” contravine denumirii secțiunii a 2-a „*Politici intersectoriale*” din capitolul III al proiectului, articolele 39, 40 și 42 care nu exprimă obiectul de reglementare, articolele 43 și 44 din proiect care au aceeași denumire „*Documentația promoțională și promovarea*” etc.

Adițional, menționăm că în cazul survenirii în procesul de definitivare al proiectului a unor elemente noi ce ar prevedea aspecte corelate sau care ar avea tangență cu tematica transnistreană ori cu procesele de reintegrare a țării, solicităm consultarea suplimentară a opiniei Biroului politici de reintegrare.

**Viceprim-ministru
pentru reintegrare**

Ex. Alexandru Vieru,
tel. 0 22 250 456.

Oleg SEREBRIAN

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

VICEPRIM-MINISTRU

Nr. 04-78- 2416
la nr.05-07/500 din 26.02.2024

Chișinău

1 martie 2024

Ministerul Mediului

Ca urmare a examinării repetate a proiectului de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)*, în limita competențelor funcționale, comunicăm lipsa de obiecții și propuneri aferente concepției generale a proiectului de act normativ.

În contextul eforturilor realizate de către Republica Moldova în scopul atingerii țintelor asociate cu limitarea creșterii temperaturii medii globale, inclusiv prin armonizarea legislației naționale în domeniul acțiunilor climatice cu legislația Uniunii Europene, remarcăm importanța adoptării proiectului de lege menționat, care urmează să asigure promovarea mecanismelor de atenuare și adaptare la schimbările climatice, dezvoltarea durabilă a societății, protecția sănătății populației, conservarea biodiversității și reducerea vulnerabilității la schimbările climatice.

În același timp, sugerăm revizuirea dispozițiilor de conținut ale proiectului și racordarea acestora la normele de tehnică legislativă statuate în Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Astfel, propunem revederea elementelor structurale ale capitolelor II și III din proiect prin prisma prevederilor art.46 alin.(3) și art.53 alin.(2) din Legea nr.100/2017, în vederea sistematizării acestora într-o succesiune logică, precum și asigurării exprimării sintetice în denumirile capitolelor și secțiunilor a reglementărilor pe care acestea le cuprind.

De asemenea, recomandăm evaluarea corespunderii denumirii articolelor, în special din capitolul III al proiectului, cerințelor prevăzute de art.51 alin.(2) din legea vizată, care stabilește că acestea e necesar să exprime succint obiectul de reglementare, fără a avea o semnificație proprie în conținutul articolului.

**Viceprim-ministru
pentru reintegrare**

Ex. Alexandru Vieru,
tel. 0 22 250 456.

Oleg SEREBRIAN

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Chișinău

Nr. 30-69-1599

12 februarie 2024

Ministerul Mediului
Copie: Cancelaria de Stat

Ca urmare a examinării proiectului de lege privind acțiunile climatice (*număr unic 63/MM/2024*), în limita competențelor funcționale, Cancelaria de Stat relevă următoarele.

Conform pct.7 și 9 din Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020, *Strategia* este un document de politici publice care definește și planifică politica publică a Guvernului în unul sau câteva domenii de activitate a Guvernului, iar *Programul* este un document de politici publice care derivă din strategie și, respectiv, contribuie la implementarea acesteia prin detalierea și concretizarea acțiunilor ce urmează a fi realizate într-un domeniu sau subdomeniu de activitate.

Luând în considerare că Strategia de dezvoltare cu emisii reduse, menționată în proiect, va defini politicile publice în domeniul emisiilor reduse pe termen lung, care este unul transversal domeniilor de activitate ale Guvernului, definite prin Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, constatăm că, procesul de actualizare a Strategiei corespunde criteriilor și componentelor unui Program național.

Astfel, evidențiem că, prin Hotărârea Guvernului nr. 659/2023, a fost aprobat Programul de dezvoltare cu emisii reduse al Republicii Moldova până în anul 2030, care urmărește obiectivele de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, expuse în Contribuția Națională Determinată Actualizată (CNDA) raportată către Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la Schimbarea Climei (CONUSC). Totodată, în Raportul de evaluare a calității și conformității proiectului Programului sus menționat (scrisoarea nr. 21-113-2826 din 16.03.20230), perioada selectată 2030, a fost justificată de specificul domeniului de intervenție și intenția de a alinia cadrul național de planificare strategică la cadrul UE. Mai mult ca atât, la momentul actual, proiectul Strategiei de mediu pentru anii 2024-2030 este la etapa de avizare, care de asemenea include obiective și priorități naționale până în anul 2030, pentru dezvoltarea întregului sistem de protecție a mediului.

În acest context, în conformitate cu cerințele stabilite de Regulamentul privind planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, și având în vedere mențiunile anterioare, se propune reformularea art. 33 și 65 din proiect, prin excluderea prevederilor referitoare la elaborarea *Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung*, întrucât obiectivele și prioritățile în domeniul

emisiilor reduse sunt definite atât în Programul de dezvoltare cu emisii reduse al Republicii Moldova până în anul 2030, cât și în proiectul Strategiei de mediu pentru anii 2024-2030. Subsecvent, propunem includerea unor prevederi generice cu privire la cadrul strategic în domeniul emisiilor reduse, aplicabile pe termen lung, prin substituirea cuvântului „strategie” cu sintagma „document de politici publice în domeniu...”.

Cu referire la abrevierile precum „CCONUC”, „CONUSC”, „PA”, „IPCC” și altele asemenea, conform art. 54 alin. (1) lit. i) al Legii nr. 100/2017 cu privire la acte normative, exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire. Explicarea în text la prima folosire se va face pentru toate celelalte abrevieri utilizate în textul proiectului.

Cu referire la art. 5 din proiectul de lege prin care se propune instituirea, pe lângă Prim-ministru, în calitate de organ interinstituțional, a Comisiei naționale privind schimbările climatice, recomandăm completarea Notei informative cu argumente referitor la necesitatea instituirii Comisiei, inclusiv stabilirea acesteia pe lângă Prim-ministru.

Remarcăm că, Ministerul Mediului este organul central de specialitate care asigură realizarea politicii guvernamentale în domeniul schimbării climatice, având ca funcție monitorizarea calității politicilor publice și actelor normative în domeniile de activitate specifice ministerului, inclusiv în colaborare cu societatea civilă, mediul academic și sectorul privat.

Totodată, menționăm că prin Hotărârea Guvernului nr.444/2020 cu privire la instituirea mecanismului de coordonare a activităților în domeniul schimbărilor climatice, a fost creată Comisia națională privind schimbările climatice, aprobată componența și Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea acesteia.

Comisia, potrivit Regulamentului, este un organ interinstituțional, fără personalitate juridică, constituit în scopul coordonării și promovării măsurilor și acțiunilor necesare aplicării unitare pe teritoriul Republicii Moldova a prevederilor Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (în continuare – CONUSC) și a Acordului de la Paris.

Respectiv, constatăm că, în scopul realizării obiectivelor pe termen lung privind schimbările climatice, la moment, este constituită și activează Comisia națională privind schimbările climatice.

Totodată, relevăm că unele atribuții ale comisiei, prevăzute în art. 5 din proiectul de lege sunt specifice autorităților administrației publice centrale și locale (de exemplu, aprobarea direcțiilor și activităților necesare promovării măsurilor de atenuare și adaptare la schimbările climatice la nivel național, sectorial și local).

Cu referire la art. 6 din proiectul de lege, remarcăm că potrivit art. 3 alin. (4) din Regulamentul (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 (Legea europeană a climei), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 243 din 09 iulie 2021, *fiecare stat membru este invitat să instituie un organism național consultativ în domeniul climei.*

În același timp, consiliul științific consultativ european privind schimbările climatice servește drept temei de referință în ceea ce privește cunoștințele științifice despre schimbările climatice, datorită independenței sale științifice și tehnice.

Prin urmare, instituirea Consiliului științific consultativ în cadrul Comisiei naționale privind schimbările climatice, poate afecta independența științifică și tehnică, dar și sarcinile ce revin acestuia. Cu atât mai mult, considerăm că aprobarea, de către Guvern, a Regulamentului cu privire la instituirea mecanismului de coordonare a activităților în

domeniul schimbărilor climatice nu reflectă modul de organizare și funcționare, atribuțiile și componența consiliului științific consultativ.

Totodată, se recomandă revizuirea art. 7 din proiectul de lege pentru a asigura concordanța prevederilor proiectului de lege cu normele art. 6 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern.

De asemenea, în contextul normelor referitoare la atribuțiile Agenției de Mediu, Inspectoratului pentru Protecția Mediului, Serviciului Hidrometeorologic de Stat și ale Agenției „Moldsilva”, se recomandă considerarea intențiilor ministerului de reorganizare a autorităților respective și partajarea competențelor ce țin de reducerea emisiilor antropice de gaze cu efect de seră, provenite din diverse surse, creșterea capacității de adaptare la schimbările climatice etc.

Subsidiar, notăm că referința la actele normative prevăzute în proiect se va realiza, respectându-se dispozițiile art. 55 alin. (5) al Legii nr. 100/2017, care prevede că, în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în alt act normativ, pentru evitarea reproducerii normelor complementare, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, indicându-se denumirea, numărul și anul adoptării, aprobării sau emiterii actului citat (de exemplu: la art. 5 alin.(5), *textul* „Regulamentul cu privire la instituirea mecanismului de coordonare a activităților în domeniul schimbărilor climatice, aprobat de Guvern” *se va substitui cu textul* „Hotărârea Guvernului nr.444/2020 cu privire la instituirea mecanismului de coordonare a activităților în domeniul schimbărilor climatice”; la art.47 alin (4) *textul* „Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice aprobat de Guvern” *se va substitui cu textul* „Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018 cu privire la instituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice”, obiectie valabilă și pentru alte referințe la actele normative).

Articolele 47-51 se vor completa cu periodicitatea și data-limită de elaborare și prezentare a Rapoartelor, precum și se vor indica autoritățile/instituțiile publice responsabile și cele implicate în procesul de raportare, descriind rolul acestora. De asemenea, se vor menționa metodele și instrumentele care vor fi utilizate pentru colectarea datelor și informațiilor necesare, în baza cărora vor fi întocmite rapoartele, procesul prin care acestea vor fi consultate și aprobate, precum și procedurile de revizuire a intervențiilor planificate, conform concluziilor și recomandărilor incluse în rapoarte. Totodată, se vor include prevederi privind obligativitatea publicării rapoartelor pe site-ul web oficial al Ministerului Mediului.

**Secretar general adjunct
al Guvernului**

Digitally signed by Dabija Lilia
Date: 2024.02.12 15:21:27 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Semnat electronic

Lilia DABIJA

Ex. S.Numu
Tel.:0(22) 250-513
e-mail: svetlana.numu@gov.md

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA
str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md,
www.calm.md

Nr.76 din 01 martie 2024

Ministerul Mediului
cancelaria@mediu.gov.md
galina.norocea@mediu.gov.md

Copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

AVIZ

repetat la proiectul definitivat al hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice
(număr unic 63/MM/2024)

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Ministerului Mediului Nr. 05-07/500 din 26.02.2024 de avizare repetată a proiectului definitivat al hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024), [în continuare – proiectul].

CALM a analizat prevederile proiectului prin prisma legislației în vigoare și a intereselor autorităților administrației publice locale, corelate cu interesele cetățeanului.

2. Legislația aplicabilă:

- Constituția Republicii Moldova;
- Legea privind administrația publică locală nr.436/2006;
- Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului;
- Legea nr.1422/1997 privind protecția aerului atmosferic;
- Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător;
- Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu;
- Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;
- Legea nr.43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră;
- Legea nr.174/2017 cu privire la energetică;
- Legea nr.235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității;
- Legea nr.368/2023 cu privire la activitatea meteorologică și hidrologică;
- Legea nr.227/2022 privind emisiile industriale;
- Legea 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului.

3. Constatări principale:

3.1. Proiectul urmărește transpunerea legislației UE (armonizarea) și implementarea acțiunilor și măsurilor pentru îndeplinirea obiectivului privind neutralitatea climatică pentru 2050, nivel care să împiedice orice perturbare antropică periculoasă a sistemului climatic pentru a proteja sănătatea și bunăstarea umană împotriva riscurilor legate de climă, a conserva biodiversitatea și a consolida serviciile ecosistemice.

3.2. Proiectul prevede măsuri de acțiune în comun, la diferite niveluri (regional/internațional, național, local), pentru diminuarea/atenuarea cauzelor și minimizarea efectelor, precum și adaptarea la schimbările climatice.

3.3. Proiectul mai conține unele norme care urmează a fi aduse în concordanță cu legislația și cu alte norme ale proiectului însuși, motive din care se propun modificări de rigoare.

4. Propuneri asupra proiectului.

Se propun următoarele modificări:

4.1. Art. 36 (*Documente de politici de nivel local, alin. (2) Localitățile mici și mijlocii amalgamate cu cel puțin 5000 de locuitori elaborează în comun PASEC pentru anul 2030 cu scopul de a atinge individual sau colectiv, obiectivul de reducere a emisiilor de GES până la 40 % comparativ cu anul de referință determinat de către comunitatea locală și de a spori rezistența la schimbările climatice*), având în vedere că localitățile cu cel puțin 5000 de locuitori nu sunt localități mici, iar o unitate administrativ-teritorială poate include mai multe localități, alin. (2) urmează a fi expus cu următorul cuprins:

„(2) Unitățile administrativ-teritoriale, în special cele cu un număr mic sau mijlociu de populație, inclusiv amalgamate, pot elabora în comun PASEC pentru anul 2030 cu scopul de a atinge individual sau colectiv, obiectivul de reducere a emisiilor de GES până la 40 % comparativ cu anul de referință determinat de către documentele de politici de nivel local și de a spori rezistența la schimbările climatice”.

4.2. La art. 46 (*Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, specificate în Anexa nr.2 din Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018, inclusiv autoritățile administrației publice locale și organizațiile necomerciale specializate în protecția mediului care colectează informații privind parametrii stabiliți pentru a urmări realizarea obiectivelor de adaptare și raportează către Agenția de Mediu*), alin. (2) urmează a fi expus cu următorul cuprins:

„Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, specificate în Anexa nr.2 din Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018, autoritățile administrației publice locale, în condițiile art. 24 lit. a) din prezenta lege, precum și organizațiile necomerciale specializate în protecția mediului, care dețin capacitățile necesare în acest sens, colectează informații privind parametrii stabiliți pentru a urmări realizarea obiectivelor de adaptare și le furnizează către Agenția de Mediu”. Această obiecție este valabilă, *mutatis mutandis* și pentru art. 47 alin. (3) și art. 49 alin. (2) din proiect, care urmează a fi reformulate.

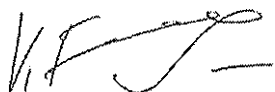
Reiterăm, că autoritățile administrației publice locale nu fac parte din (nu sunt incluse în) Anexa nr. 2 la Hotărârea de Guvern nr. 1277/2018, iar în al doilea rând, nu este clar care sunt „parametrii stabiliți” ce urmează a fi colectați și în general care sunt implicațiile financiare procesului, reieșind din posibilitățile limitate ale comunităților

locale, dar și având în vedere că nu pot fi delegate și impuse sarcini fără asigurarea (alocarea) financiară necesară îndeplinirii acestora. Prin urmare, acestea urmează a fi realizate în condițiile art. 24 lit. a) din lege (proiect), adică „în limita competențelor funcționale și posibilităților financiare”.

Susținem aprobarea proiectului, doar după introducerea propunerilor de modificare și completare menționate.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal, expert CALM
Tel.22-35-09 , igor.cristal@calm.md

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA
str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Nr. 47 din 12 februarie 2023

Ministerul Mediului
cancelaria@mediu.gov.md
galina.norocea@mediu.gov.md

Copie:
Cancelaria de Stat
cancelaria@gov.md

AVIZ

la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat adresarea Cancelariei de Stat Nr. 18-69-984 din 30.01.2024 de avizare a proiectului definitivat al hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024), [în continuare – proiectul].

CALM a analizat prevederile proiectului prin prisma legislației în vigoare și a intereselor autorităților administrației publice locale, corelate cu interesele cetățeanului.

2. Legislația aplicabilă:

- Constituția Republicii Moldova;
- Legea privind administrația publică locală nr.436/2006;
- Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului;
- Legea nr.1422/1997 privind protecția aerului atmosferic;
- Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător;
- Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu;
- Legea nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;
- Legea nr.43/2023 privind gazele fluorurate cu efect de seră;
- Legea nr.174/2017 cu privire la energetică;
- Legea nr.235/2011 privind activitățile de acreditare și de evaluare a conformității;
- Legea nr.368/2023 cu privire la activitatea meteorologică și hidrologică;
- Legea nr.227/2022 privind emisiile industriale;
- Legea 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului.

3. Constatări principale:

3.1. Proiectul urmărește transpunerea legislației UE (armonizarea) și implementarea acțiunilor și măsurilor pentru îndeplinirea obiectivului privind neutralitatea climatică pentru 2050, nivel care să împiedice orice perturbare antropică periculoasă a sistemului climatic pentru a proteja sănătatea și

bunăstarea umană împotriva riscurilor legate de climă, a conserva biodiversitatea și a consolida serviciile ecosistemice.

3.2. Proiectul prevede măsuri de acțiune în comun, la diferite niveluri (regional/internațional, național, local), pentru diminuarea/atenuarea cauzelor și minimizarea efectelor, precum și adaptarea la schimbările climatice.

3.3. Proiectul conține unele norme care nu asigură claritatea necesară sau adimit discrepanțe, motive din care se vor propune modificări și completări de rigoare.

4. Propuneri asupra proiectului.

Se propun următoarele modificări și completări:

4.1. Art. 25 (*Autoritățile administrației publice locale au următoarele atribuții: b) organizează, la nivelul autorității administrației publice locale de nivelul al doilea, în colaborare cu Agențiile Teritoriale de Mediu, elaborarea Planurilor de Acțiuni Durabile pentru Energie și Climă (în continuare – PADEC), în conformitate cu principiile metodologice, procedurile și bunele practici internaționale și ale Uniunii Europene, precum și le prezintă spre aprobare consiliului local*) **nu are claritatea necesară normei pentru a-i asigura previzibilitatea. Consiliile locale sunt autoritățile deliberative ale administrației publice locale din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul întâi, iar consiliile raionale și ale municipiului Chișinău și Bălți sunt autoritățile deliberative ale administrației publice locale de nivelul al doilea. Prin urmare, *prima facie*, se impune substituirea cuvintelor „consiliului local” cu cuvintele „consiliului raional/municipal”.**

4.2. Din aceleași rațiuni specificate la pct. 4.1. din aviz, la art. 25 (*lit. d) elaborează și depune anual către Agenția de Mediu raportul privind implementarea PADEC-ului*) **urmează a se completa (la începutul literei) cu cuvintele „autoritatea administrației publice locale de nivelul al doilea”.**

4.3. Art. 39 (*Acțiunile autoguvernării locale. (2) Localitățile mici și mijlocii amalgamate elaborează în comun PASEC pentru anul 2030 cu scopul de a atinge individual sau colectiv, obiectivul de reducere a emisiilor de GES până la 40 % comparativ cu anul de referință determinat de către comunitatea locală și de a spori rezistența la schimbările climatice*) **de asemenea, nu are claritatea necesară normei pentru a-i asigura previzibilitatea. Nu este clar ce se are în vedere prin „Localitățile mici și mijlocii amalgamate”, care anume localități vor fi obligate să elaboreze în comun PASEC pentru anul 2030. Solicităm reformularea și precizarea corespunzătoare (de ex., „localitățile amalgamate cu cel puțin 5000 de locuitori” sau pur și simplu „localitățile cu cel puțin (un număr anumit) de locuitori”).**

4.4. Referitor la art. 48 (*Raportarea implementării documentelor de politici (2) Autoritățile și instituțiile responsabile care fac parte din SNMR, specificate în Anexa nr.2 din Hotărârea Guvernului nr. 1277/2018, inclusiv autoritățile administrației publice locale și organizațiile necomerciale specializate în protecția mediului colectează informații privind parametrii stabiliți pentru a urmări progresul acțiunilor de adaptare și realizarea obiectivelor de adaptare și raportează către Ministerul Mediului*) **menționăm că autoritățile administrației publice locale nu fac parte din (nu sunt incluse în) Anexa nr. 2 la Hotărârea de Guvern nr. 1277/2018, iar în al doilea rând, nu este clar care sunt „parametrii stabiliți” ce urmează a fi colectați și în general care sunt implicațiile financiare procesului, reieșind din posibilitățile limitate ale comunităților locale, dar și având în vedere că nu pot fi delegate și impuse sarcini fără asigurarea (alocarea) financiară necesară îndeplinirii acestora. Prin urmare, solicităm înlăturarea acestor discrepanțe ale normei.**

4.5. În „*Analiza Preliminară a Impactului de Reglementare*” la proiect solicităm excluderea textului „*Congresul Autorităților Locale din Moldova*” din compartimentul „*Autoritățile administrative din subordinea ministerelor:*” și plasarea acestuia într-un compartiment distinct,

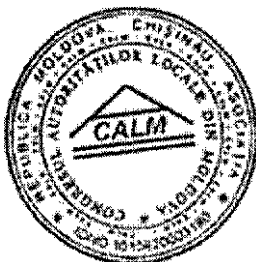
de ex. sub denumirea „Alte entități interesate” (CALM nu este autoritate din subordinea ministerelor).

Susținem aprobarea proiectului, doar după introducerea propunerilor de modificare și completare menționate.

Cu respect,

Viorel FURDUI

Director Executiv al CALM

Ex.: Igor Cristal, expert CALM
igor.cristal@calm.md

IDNO 1010620005483, adresa poștală: Chișinău, str. Vlaicu Pîrcălab 27/1,
tel. 022996162, office@ecocontact.md

nr. 03-EC/2024 din 02 februarie 2024

AVIZ

asupra proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind acțiunile climatice.

Adresat: Ministerul Mediului

Persoana de contact: Noroceea Galina (consultant principal, Secția politici în domeniul schimbării climei) Tel. (373) 22 204 581 / Email : galina.norocea@mediu.gov.md

Prezentat de: AO EcoContact, tel. (022)99-61-62, tatiana.echim@ecocontact.md

Data: 02 februarie 2024

Expediată prin e-mail și plasată pe site-ul <https://www.ecocontact.md/>

AO EcoContact a examinat proiectul **proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege privind acțiunile climatice** și înaintază următoarele recomandări și comentarii:

Obiecții de ordin general:

În prim plan menționăm că, aprobarea *proiectului de lege privind acțiunile climatice* este una din acțiunile stabilite în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2024¹, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.887/2023, scopul căreia (a acțiunii) rezidă în **stabilirea cadrului juridic pentru punerea în aplicare a măsurilor de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră**. Însă, textul proiectului de lege reprezintă un amalgam, conținând elemente de structură, care nu redau reglementări normative, ci sunt specifice documentelor de politici publice.

În acest sens, atragem atenția, spre exemplu, asupra descrierii obiectului și scopului actului normativ. Pornind de la faptul că obiectul unei legi se referă la domeniul de reglementare al legii și trebuie să fie formulat clar și precis pentru a asigura aplicarea și interpretarea corectă a prevederilor legale, observăm la art.1 alin. (2) din proiect **o formulare contrar opusă, incertă**, deoarece acesta (obiectul) indică "*procedurile și reglementările aplicate pentru atingerea*" (i) unui obiectiv (de realizare a neutralității climatice până în 2050), în vederea îndeplinirii (ii) altui obiectiv (temperatura globală din Acordul de la Paris) și "*cadru pentru realizarea de progrese în vederea îndeplinirii*" (iii) obiectivului global (în materie de adaptare la schimbările climatice). O reglementare normativă care abundă de "obiective" nu poate fi catalogată la norme ce poartă un caracter concis și concret.

Deci, **obiectul legii** urmează a fi reformulat astfel încât să indice concis problema specifică care urmează a fi reglementată și eventual rezolvată, ceea ce prezintă asigurări că aceasta (legea) își va atinge scopul în mod eficient.

¹ A se vedea pct.369 din PAG pentru anul 2024

La rândul său, **scopul legii** se va referi la rezultatul propus a fi atins prin legea privind acțiunile climatice.

În același context, **obiectăm referitor la art.2 alin. (2) ce enumeră "obiectivele legii"**. În primul rând, aceste obiective nu sunt formulate corespunzător, redând mai degrabă expresia unor acțiuni. În al doilea rând, **o lege nu trasează obiective**, fiind suficient formularea exactă a obiectului legii pentru a asigura că aceasta își atinge scopul în mod eficient.

În această ordine de idei, considerăm necesar ca autorul **să revadă textul** actului normativ (mai ales Capitolul III Obiective, politici intersectoriale și măsuri în domeniul acțiunilor climatice) și **să excludă elementele structurale specifice părții descriptive a unui document de politici publice**.

Accentuăm că, potrivit art. 24 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, documentele de politici nu sunt acte normative, acestea sunt instrumente de decizie care abordează problemele existente într-un anumit domeniu, care definesc căile de soluționare a problemelor respective și descriu impactul așteptat asupra statului și societății. Pe când legile au caracter obligatoriu și stabilesc norme juridice cu aplicare coercitivă.

În subsidiar, obiectăm referitor la formularea normei de la art. 2 alin. (3), care indică lista gazelor cu efect de seră și potențialul lor de încălzire globală pentru orizontul de timp de 100 de ani, însă nu expune concret intenția de reglementare.

(Nota bene. Lista gazelor cu efect de seră și potențialul lor de încălzire globală pentru orizontul de timp de 100 de ani, care vor fi luate în considerare în Sistemul național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice, este prezentată în anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr.1277/2018 cu privire la înstituirea și funcționarea Sistemului național de monitorizare și raportare a emisiilor de gaze cu efect de seră și altor informații relevante pentru schimbările climatice).

Cu titlu general, urmează a fi reconsiderate normele **Capitolului II ATRIBUȚII ȘI RESPONSABILITĂȚI**, ce vizează *atribuțiile funcționale ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și a altor autorități administrative* subordonate Guvernului și structurilor organizaționale din sfera lor de competență. Or, pentru stabilirea cadrului juridic ce reglementează măsurile de atenuare a schimbărilor climatice și de protecție a mediului înconjurător prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, în ceea ce privește **prerogativa statului**, este suficient repartizarea și delimitarea clară a atribuțiilor funcționale ale autorităților ce dețin competențe în asigurarea realizării politicii guvernamentale în domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice (Ministerul Mediului, Agenția de Mediu, Inspectoratul pentru Protecția Mediului).

Iar pentru autoritățile cărora li se atribuie sau deja dețin competențe conexe sau tangențiale realizării politicii guvernamentale în domeniul reducerii emisiilor de GES, atribuțiile acestora urmează a fi redactate printr-o normă (articol divizat în alineate), cu (i) titlu general- în partea ce ține de elaborarea și includerea în documentele de politici sectoriale a prevederilor și măsurilor ce vizează reducerea emisiilor de gaze și (ii) în particular- în partea ce ține de responsabilitățile specifice ale fiecăreia în reducerea emisiilor de GES.

Conex, la formularea atribuțiilor funcționale ale autorităților se va ține cont de **principiile fundamentale de organizare și funcționare a administrației publice centrale de specialitate**, precum și **raporturile juridice** care decurg din activitatea ministerelor și a altor autorități administrative centrale, stabilite de Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate.

Astfel, în competența ministerelor² se vor indica atribuții preponderant conexe procesului de elaborare a actelor normative și documentelor de politici, iar pentru autoritățile administrative cu forma de organizare juridică de agenții, servicii de stat și de inspectorate de stat, create pentru asigurarea implementării politicii statului în anumite subdomenii sau sfere din domeniile de activitate care îi sânt încredințate unui minister³, se vor indica atribuții pentru exercitarea funcțiilor descrise la art.14 alin. (3)- (5) din Legea nr.98/2012 (gestionarea anumitor subdomenii sau sfere din domeniile de activitate a ministerului; prestarea serviciilor publice administrative (de înregistrare de stat, de eliberare a actelor necesare pentru inițierea și/sau desfășurarea afacerii și în alte domenii); de supraveghere și control de stat în subdomenii sau în sfere din domeniile de activitate a ministerului).

Complementar, urmează de a concretiza definirea **domeniului** și utilizarea unuia și aceluiași termen, or pe parcursul textului atestăm: *"domeniul de atenuare și adaptare la schimbările climatice"* (art.2 lit.d)), *"domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice"* (art.5 alin. (2) lit.a), art.7 lit.b), art.8 lit.a)), *"domeniul atenuării și adaptării la efectele schimbărilor climatice"* (art.6 alin. (1)), *"domeniul reducerii emisiilor de GES și creșterii capacității de adaptare, precum și încurajării a rezistenței și reducerii vulnerabilității la efectele negative ale schimbărilor climatice"* (art.7 lit.f)), *"domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la efectele negative ale schimbărilor climatice"* (art.8 lit.b) și lit.i)), *"domeniul schimbărilor climatice"* (art.8 lit.j), *"domeniul reducerii emisiilor de GES și adaptării la schimbările climatice"* (art.17 lit.a) și b), art.22 lit.a) și lit.e), art.50 alin.(1)), *"domeniul reducerii emisiilor de GES"* (art.21 lit.a), *"domeniul reducerii treptate a emisiilor antropice de GES"* (art.28 alin.(1)), *"domeniul reducerii a emisiilor antropice de GES și adaptării la schimbările climatice"* (art.48 alin.(1), art.58 alin.(1)), *"domeniul de adaptare la schimbările climatice"* (art.48 alin.(4)), *"domeniul acțiunilor climatice și realizării măsurilor de protecție a mediului înconjurător"* (art.63), *"domeniul acțiunilor climatice"* (art.64).

Această obiecție este în asertimentul cerinței privind limbajul actului normativ, ce dispune la art.54 alin.(1) lit.c) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative că, *terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte.*

Mai mult de atât, conform doctrinei, legea conține norme primare de drept și stă la baza adoptării actelor normative secundare, iar pentru punerea în aplicare a unor prevederi legale prin stabilirea unor reguli subsecvente care să asigure aplicarea corectă a acestor prevederi legale și/sau organizarea corespunzătoare a unor activități este necesar ca actul primar să expună clar atât domeniul sectorial și domeniile de aplicare, cât și reglementările în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ.

Comentarii specifice la proiectul Legii:

- 1) Pe parcursul întregului text se propune **substituirea noțiunii** de *"rezistență la schimbările climatice"* cu noțiunea *"reziliență climatică"*, definită în art. 3 al proiectului de lege, substituirea sintagmei *"cooperează în comun"* cu cuvântul *"cooperează"*. De asemenea se recomandă uniformizarea textului prin folosirea noțiunii de *"emisii reduse"*, cu evitarea utilizării noțiunii de *"emisii scăzute"* pentru a nu genera neclarități. Totodată se recomandă evitarea folosirii sintagmei de *"adaptarea la efectele negative ale schimbărilor climatice"*, prin substituirea acesteia cu *"adaptarea la schimbările climatice"*, întrucât pentru unele sectoare

² A se vedea art.9 din Legea nr.98/2012 privind administrația publică central de specialitate

³ A se vedea art.14 alin. (1) din Legea nr.98/2012 privind administrația publică central de specialitate

schimbările climatice generează oportunități, care ar trebui valorificate, ca de exemplu creșterea perioadei de vegetație pentru sectorul forestier.

- 2) **Art. 1, pct. 2**, se propune substituirea sintagmei „...obiectivului pe termen lung privind temperatura globală din acordul de la Paris. ...” cu sintagma „... obiectivului pe termen lung privind limitarea creșterii temperaturii globale stabilit în Acordul de la Paris” și includerea referinței la actul normativ de semnare a acordului menționat.
- 3) **Art. 2, pct. 2, lit a)**, se propune substituirea sintagmei „... inclusiv a obiectivelor privind energia și clima în temeiul Tratatului Comunității Energetice;” cu sintagma „... precum și a obiectivelor privind energia și clima stabilite în temeiul Tratatului Comunității Energetice”.
- 4) **Art. 2, pct. 2, lit c)**, se propune următoarea redacție ” a asigura monitorizarea completă, actuală, transparentă, exactă, coerentă și comparabilă a emisiilor de gaze cu efect de seră, precum și raportarea integrată privind progresul înregistrat în implementarea politicilor și măsurilor de atenuare și de adaptare”;
- 5) **Art. 2, pct. 2, lit c)**, se propune adăugarea sintagmei ”implementarea și...” după cuvântul ”elaborarea”.
- 6) **La art.3**, la definițiile noțiunilor de ”adaptare”, se propune excluderea ultimei propoziții întrucât aceasta include informații irelevante proiectului de lege; definiția noțiunii de „absorbant, sau reținere prin sechestrul...”, absorbant este un material, absorbție este un proces. Se propune substituirea cu noțiunea „absorbție, sau reținere prin sechestrul...” sau utilizarea descifrării noțiunii cu versiunea absorbantului cu sintagma „material care absoarbe, sau facilitează procesul de captare, sau sechestrare, ai gazelor, ai lichidelor, si aerosolii din atmosferă”; definiția noțiunii de „emisii antropice”, se propune substituirea sintagmei „eliberarea în atmosferă de gaze cu efect de seră...” cu sintagma „eliberarea gazelor cu efect de seră în atmosferă, sau de precursorii acestora, de la sursele staționare sau difuze atribuite activităților umane”; gaze cu efect de seră (în continuare - GES) – amestecul de gaze (vapori de apă, bioxidul de carbon, metanul, oxidul de azot, cloro-fluoro-carburile) constituenți ai atmosferei, de origine naturală sau antropică care absorb temperatura, sau radiația infraroșie.
- 7) Se propune **suplinirea art. 3** cu următoarea definiție ” planificarea națională a adaptării (în continuare - PNA) - modalitate de planificare și implementare a acțiunilor de adaptare la schimbările climatice la nivel național pe termen mediu și lung, în scopul reducerii vulnerabilității și sporirii rezilienței față de impactul climatic”.
- 8) **La art. 3** – se recomandă preluarea definiției pentru reziliență climatică din Raportul de Evaluare 6 al IPCC, care include abordarea transformativă a rezilienței climatice, promovată de comunitatea internațională. Se propune următoarea redacție: ” reziliența climatică – capacitatea sistemelor sociale, economice sau ecologice de a gestiona perturbațiile climatice, prin reacții de răspuns sau transformări care le mențin funcțiile esențiale, identitatea și structura, precum și capacitatea de adaptare, învățare și transformare”.

- 9) **La art.3** , la definiția noțiunii de schimbări climatice, se propune substituirea sintagmei *"schimbări de climat, care sunt..."* cu sintagma *"schimbări ale tiparelor meteorologice, atribuite..."*
- 10) **La art.5, alineatul (1)**, se propune adăugarea sintagmei *"prezidată de către Prim-ministru"* după abrevierea CNSC, și excluderea sintagmei *"pe lângă Prim-Ministru"*, de după cuvintele *"este instituită"*.
- 11) **La Art. 5, alineat (3)**, se propune excluderea cuvântului *"Componenta"*.
- 12) La caz, **la art.7 lit. f)**, în atribuția Guvernului de a coordona activitatea tuturor autorităților administrației publice cu atribuții în *"domeniul reducerii emisiilor de GES și creșterii capacității de adaptare, precum și încurajării a rezistenței și reducerii vulnerabilității la efectele negative ale schimbărilor climatice"*, expunerea domeniului urmează a fi concretizat.
- 13) **În particular, la art. 8 lit. a)** propunem decuplarea atribuției în două atribuții separate, unde una se referă la elaborarea politicilor și cadrului normativ, iar alta- la deținerea calității/statutului de punct oficial de contact.
- 14) **La art.8 lit. c)** considerăm necesar revizuirea atribuției, deoarece aceasta contravine cerinței expuse la art.54 alin.(1) lit. b) din Legea nr.100/2017 ce dispune că într-o frază este exprimată o singură idee. **În speță, într-o atribuție sunt cadrate trei activități:** (1) elaborează prognozele referitoare la emisiile antropice de GES din surse sau rețineri prin sechestrare a gazelor cu efect de seră, care determină țintele de reducere internă netă a emisiilor GES și (2) planifică politici și măsuri, precum și (3) monitorizează realizarea obiectivelor stabilite. Totodată, apreciem **drept improprie unui minister** atribuția de a elabora prognoze referitoare la emisiile antropice de GES din surse sau rețineri prin sechestrare a gazelor cu efect de seră, acesta fiind responsabil de elaborarea politicilor și cadrului normativ în domeniul mediului și monitorizarea, evaluarea și raportarea executării obiectivelor și a direcțiilor strategice de activitate a ministerului. Aici reiterăm prevederile art.14 alin. (1) din Legea nr.98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, ce statuează că pentru asigurarea implementării politicii statului în anumite subdomenii sau sfere din domeniile de activitate care îi sînt încredințate unui minister, în subordinea acestuia sunt create autorități administrative cu forma de organizare juridică de agenții, servicii de stat și de inspectorate de stat. Respectiv, atribuția de *a elabora prognoze referitoare la emisiile antropice de GES din surse sau rețineri prin sechestrare a gazelor cu efect de seră* urmează a fi **delegată unei agenții sau Consiliului științific consultativ**, prevăzut la art 6 din proiectul de lege.
- 15) Obiecția prenotată este valabilă și pentru atribuția expusă la **art.8 lit. j)** privitor la *promovarea și cooperarea în domeniul educației, formării, ridicării nivelului conștientizării publice în domeniul schimbărilor climatice și încurajarea participării publicului în acest proces, inclusiv organizațiilor necomerciale*, care la fel urmează a fi delegată.
- 16) **La Art. 8**, se propune următoarea redacție pentru **litera d)** – *"promovează politicile orientate spre avansarea dezvoltării cu un nivel scăzut de emisii de GES și rezistent la efectele negative ale schimbărilor climatice asumate în cadrul Acordului de la Paris"*; la litera h) se recomandă

utilizarea abrevierii mai sus menționate „MAFC”, iar la litera j) se recomandă excluderea sintagmei “ridicării nivelului”;

- 17) **La art.8 lit. g)** atribuția dublează atribuțiile expuse la lit.a) și b), deci urmează a fi revizuită și cadrată în atribuțiile expuse la lit.a) și b) al aceluiași articol.
- 18) **La art.8 lit. h)** urmează de a rectifica abrevierea pentru Mecanismul de Ajustare la Frontieră de Carbon, și anume din (CBAM) în (MAFC).
- 19) **La art.8 lit. k)** atribuția de a aproba anual lista operatorilor instalațiilor staționare ale căror activități sunt specificate în Anexa nr. 1 și care dețin autorizația integrată de mediu pentru desfășurarea activităților, pe baza datelor raportate de către acestea în ultimul an, la fel este improprie unui minister și urmează a fi delegată unei autorități administrative din subordinea ministerului.
- 20) **La art.8 lit. l)** atribuția precum că Ministerul Mediului contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și publicului la informații referitoare la documentele de politici de reducere a emisiilor de GES și de adaptare la schimbările climatice urmează a fi exclusă, deoarece **este inutilă în situația în care documentele de politici se aprobă prin hotărâre de Guvern** (a se vedea art.24 alin. (5) din Legea nr.100/2017), respectiv sunt publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Iar conform recentelor modificări⁴ efectuate prin Legea nr. 321/2023 pentru modificarea unor acte normative (stimularea dezvoltării și utilizării serviciilor electronice) la Legea nr. 173/1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, art.10 alin. (3), *ediția în format electronic a Monitorului Oficial este pusă la dispoziția tuturor utilizatorilor în mod gratuit, permanent, pe pagina web oficială, în varianta pentru citire și imprimare.*
- 21) **La art.8 lit. m)** atribuția privitor la coordonarea elaborării rapoartelor privind implementarea politicilor naționale de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la efectele negative ale schimbărilor climatice, inclusiv a planurilor de acțiune urmează a fi concretizată în parte ce ține de „politicilor naționale”, prin indicarea acestora. Or la **lit. b)** este redată atribuția privind colaborarea ministerului mediului cu autoritățile administrației publice și structurile subordonate ale acestora în legătură cu monitorizarea și raportarea “Contribuțiilor Naționale Determinate, a Planurilor Naționale Integrate privind Energia și Clima, a Strategiei de dezvoltare cu emisii reduse pe termen lung, documentelor de politici pentru implementarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice și inventarului național al GES”, respectiv survine întrebarea dacă documentele precizate (de la lit.b)) se circumscriu în „politicile naționale”(de la lit. m)), iar dacă se circumscriu, atunci rezultă că atribuția urmează a fi revăzută pentru a evita dublarea normelor. În cazul în care autorul intenționează să reflecte alte documente decât cele enumerate la lit.b), atunci urmează a fi nominalizate entitățile raportoare și „politicile naționale” implementate de acestea, precum și aduse clarități referitor la “planurile de acțiune”.
- 22) **Articolele 9- 16**, care stabilesc atribuțiile ministerelor (Ministerul Energiei, Ministerul Sănătății, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Muncii și

⁴ A se vedea art.1 din Legea nr.321/2023 pentru modificarea unor acte normative, publicată la 22.11.2023

Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Afacerilor Interne), **opinăm asupra comasării atribuțiilor ministerelor într-un singur element structural, și anume articol** (denumit **Competențele autorităților administrației publice centrale de specialitate**) care are caracter unitar și conține una sau mai multe norme cu raport direct între ele și subordonate uneia și aceleiași idei, și care poate fi divizat conform dispozițiilor prevăzute la alin. (5)- (7) ale art.51 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. Astfel, articolul va reda (în alineate, puncte și litere) cu titlu general atribuțiile comune ale ministerelor (precum ar fi: -elaborarea și includerea în documentele de politici sectoriale a prevederilor și măsurilor ce vizează reducerea emisiilor de gaze, - elaborarea politicilor pentru susținerea utilizării tehnologiilor care contribuie la dezvoltarea la un nivel scăzut de emisii de GES și rezistentă la efectele negative ale schimbărilor climatice în domeniile de competență, - elaborarea actelor normative cu privire la reducerea impactului emisiilor de GES provenite din anumite sectoare,- elaborarea metodologiilor de evaluare a riscurilor climatice, - colaborarea în procesul de elaborare și actualizare a documentelor de politici de adaptare la efectele negative ale schimbărilor climatice, precum și în legătură cu monitorizarea și raportarea implementării acestora) și în particular- atribuțiile ce țin de responsabilitățile în reducerea emisiilor de GES specifice unei autorități. În situația în care se insistă asupra redării atribuțiilor ministerelor în articole separate, acestea (atribuțiile) oricum **necesită a fi revizuite și expuse prin prisma competenței de a elabora politicile și actele normative.**

- 23) **La art.9, lit. f)** atribuția precum că Ministerul Energiei *contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și publicului la informații referitoare la produsele inovative, tehnologiile, serviciile și noile metode pentru sprijinirea tehnologiilor cu emisii scăzute de carbon în sectorul energetic* este una improprie ministerului, aceasta se regăsește în funcțiile Centrului Național pentru Energie Durabilă, expuse la pct.9 din Statutul Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1060/2023.
- 24) **La art.10,** considerăm oportun delimitarea atribuțiilor de *elaborare a metodologiei de evaluare a riscurilor asupra stării de sănătate a populației, vizând și protecția grupurilor sensibile ale populației, ca urmare a expunerii la riscurile legate de climă (lit.c))* și de *evaluare a acestor riscuri* între Ministerul Sănătății și Agenția Națională pentru Sănătate Publică. Astfel, atribuțiile de la lit.b) și c) urmează a fi reformulate.
- 25) **La art.10 lit. d)** atribuția stabilită pentru Ministerul Sănătății privind *implementarea sistemului informatizat de supraveghere și răspuns pentru riscurile cheie asociate cu climă*, sintagma “riscurile cheie asociate cu climă” prezintă incertitudine (presupunem că se are în vedere “riscurile pentru sănătatea populației asociate cu schimbările climatice”), respectiv autorul urmează să prezinte detalii referitor la “sistemul informatizat”.
- 26) **La art.10 lit. f)** atribuția privind *informarea publicului cu privire la riscurile pentru sănătatea populației asociate cu schimbările climatice* este **una improprie ministerului**, respectiv va fi delegată unei autorități administrative din subordine.
- 27) **La art.11 lit. d)** atribuția precum că Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării *contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și publicului la informații referitoare la produsele inovative, tehnologiile, serviciile și noile metode pentru sprijinirea tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul industrial* este una improprie ministerului, aceasta urmează a fi atribuită unei autorități administrative sau instituții

publice din subordinea MDED, spre exemplu Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenorialului.

- 28) **La art.12 lit. d) lit. e) și lit.h),** atribuțiile stabilite Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale *elaborează Ghidul privind consumul de combustibil și de emisiile de dioxid de carbon, precum și de poluanți atmosferici; aprobă documentația promoțională despre consumul de combustibil, emisiile de dioxid de carbon și poluanții atmosferici pentru modelul nou de autovehicul; contribuie la asigurarea accesului autorităților administrației publice și publicului la informații referitoare la tehnologiile cu emisii reduse de carbon în domeniul consumului eficient de combustibil și al emisiilor de dioxid de carbon* apreciem aceste **atribuții improprii competențelor privind elaborarea politicilor** și care urmează a fi realizate de autoritățile administrative din subordinea ministerului.
- 29) **La art.13,** reiterăm obiecția expusă pentru art.10 referitor la **delimitarea atribuțiilor de elaborare a metodologiei de evaluare a riscurilor climatice** și de *evaluare a acestor riscuri* între ministerului agriculturii și industriei alimentare și o autoritate administrativă sau instituție publică din subordinea ministerului. Totodată **se va rectifica succesiunea însemnării literelor** în articol.
- 30) Obiecția referitor la **delimitarea atribuțiilor**, ministerul elaborează, iar autoritatea administrativă din subordine implementează, este aplicabilă și la **art.14 lit. b) și lit. c) și la art.16 lit. b) și lit. c).**
- 31) **La art.14 lit. c)** opinăm asupra aprecierii relevanței elaborării unei metodologii de evaluare a riscurilor asupra grupurilor social vulnerabile, ca urmare a expunerii la riscurile legate de schimbările climatice.
- 32) **La art.17 lit. c)** se stabilește în atribuția Agenției de Mediu *eliberarea* **autorizației integrată de mediu pentru activitățile enumerate în Anexa nr.1, care acordă dreptul de a emite emisiile de GES din întreaga instalație staționară sau dintr-o parte a acesteia, controlată de același operator cu respectarea cerințelor de evaluare din planul de monitorizare a emisiilor de GES.** Aici **obiectăm că Nomenclatorul actelor permissive**, expus în anexa nr.1 la Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător **nu conține actul permisiv- autorizația integrată de mediu** (identificăm Autorizație pentru importul, exportul sau reexportul substanțelor care distrug stratul de ozon, al produselor și al echipamentului care conțin asemenea substanțe; Autorizație pentru emisia în atmosferă a poluanților de la surse fixe de poluare). De aceea urmează de a indica concret actul permisiv și activitatea pentru care este emis, pentru a fi în concordanță cu prevederile art.4 alin. (3) din Legea nr.160/2011 ce dispune că *un act permisiv poate fi invocat și/sau aplicat doar după includerea sa în Nomenclatorul actelor permissive și în portalul guvernamental unic al serviciilor publice.* În acest context, în conformitate cu prevederile art.16 alin.(2) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative și a art.14 din Legea nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, urmează ca proiectul să conțină norme materiale și procedurale privind eliberarea autorizațiilor, modul de solicitare/emitere, termenii și condițiile în vederea obținerii acestora, precum să includă dispoziții de modificare a Nomenclatorului actelor permissive, expus în anexa nr.1 la Legea nr. 160/2011.
- 33) **La art. 17, lit e)** se propune următoarea redacție " *deține Registrul național de emisiilor și al transferul de poluanți...*"

34) Se propune următoarea redacție a denumirii **Art. 28 " Obiectivele privind neutralitatea climatică și sporirea rezilienței la schimbările climatice"**;

35) Se propune **redenumirea art. 31 în " Stabilirea obiectivelor de adaptare la schimbările climatice"**. Totodată acest articol va fi completat cu 2 alineate cu următorul conținut:

(1) „Adaptarea la schimbările climatice este un proces continuu, iar planificarea adaptării la schimbările climatice se efectuează repetat, în bază de PNA pentru o perioadă de patru ani. La finalul fiecărui ciclu al PNA, în baza evaluărilor efectuate, se planifică următorul PNA conform necesităților de adaptare identificate.

(2) PNA constă din următoarele etape:

- a) stabilirea situației de referință, etapă realizată de către grupurile de lucru sectoriale și intersectoriale, formate din experți în domeniul schimbărilor climatice și specialiști dintr-un anumit sector, în cadrul căreia se efectuează următoarele activități:
 - identificarea vulnerabilităților și riscurilor climatice sectoriale și naționale;
 - efectuarea evaluărilor de impact climatic ale riscurilor și vulnerabilităților climatice identificate;
 - identificarea lacunelor de capacități;
 - alte activități în suportul stabilirii situației de referință;
- b) formularea PNA prin:
 - stabilirea scopului general al PNA;
 - stabilirea obiectivelor și ȋntelilor specifice de adaptare pentru fiecare sector care contribuie la realizarea scopului general al PNA;
 - elaborarea foii de parcurs a PNA, care se bazează pe măsurile sectoriale de adaptare, documentele de politici naționale și stabilește abordarea adoptată pentru planificarea procesului de adaptare pe perioada respectivă;
- c) identificarea opțiunilor de adaptare și prioritizarea setului măsurilor/acțiunilor de adaptare care constau din totalitatea măsurilor/acțiunilor de adaptare la schimbările climatice incluse în politicile sectoriale, precum și acțiunile comune pentru toate sectoarele (dezvoltarea capacităților, cercetarea, transferul tehnologic, egalitatea de gen, alte aspecte intersectoriale relevante procesului de adaptare), orientate spre realizarea scopului, a obiectivelor și a ȋntelilor stabilite pentru fiecare PNA;
- d) aplicarea sistemului de monitorizare și evaluare a implementării acțiunilor de adaptare în cadrul cărora:
 - se stabilește contribuția acțiunilor de adaptare la reducerea vulnerabilității, avansarea adaptării la schimbările climatice și mărirea rezilienței sistemelor naturale și celor socioeconomice;
 - se evaluează eficacitatea politicilor elaborate, utilizarea resurselor financiare și umane;
 - se asigură transparența procesului de colectare a datelor pentru evaluarea eficienței acțiunilor de adaptare;
- e) comunicarea, în cadrul căreia, în urma evaluărilor efectuate la finalul implementării PNA:
 - se formulează concluziile privind rezultatele implementării măsurilor sectoriale de adaptare la schimbările climatice și PNA, care se comunică publicului larg;
 - se elaborează recomandări pentru următorul ciclu al PNA."

36) Alineatul (2) al art.31 se va exclude.

37) **Art. 34, alineatul 1**, se va suplini cu informații privind **Programul național de adaptare la schimbările climatice**, și va avea următorul conținut:

- (1) " Documentul de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice la nivel național – Programul național de adaptare la schimbările climatice (PNASC) se elaborează de către Ministerul Mediului în scopul realizării de progrese în consolidarea capacității de adaptare, sporirii rezistenței și reducerii vulnerabilității la schimbările climatice, care contribuie la dezvoltarea durabilă și atingerea obiectivelor de adaptare la schimbările climatice în conformitate cu prevederile art.28 alin. (2), precum și se revizuiesc odată la 5 ani.
- 38) **În Art. 34, alineatul 3, se va exclude mențiunea "(în continuare PNASC)",** iar articolul va fi suplinit cu următoarea informație " *Acestea sunt consultate cu Comisia națională pentru schimbări climatice, în vederea asigurării alinierii la prioritățile naționale privind schimbările climatice, precum și la prioritățile de dezvoltare durabilă.*"
- 39) **Denumirea Art. 35, și alineatul 1** al acestuia vor fi excluse, art.2 al acestui articol devenind pct. (7) al art. 34.
- 40) **Art. 36, alineat. 2** se va exclude întrucât neutralitatea climatică se referă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, și acesta se referă la atenuarea schimbărilor climatice, iar nu la adaptare.
- 41) **Art. 37, alineat 1)** se va exclude sintagma "*se ia în considerare*".
- 42) **Denumirea Capitolului IV** se va suplini cu sintagma "*Monitorizarea și evaluarea adaptării la schimbările climatice*".
- 43) **Art. 45 al Legii** va fi succedat de un nou articol intitulat "*Monitorizarea și evaluarea adaptării la schimbările climatice*" și va avea următorul conținut:
- (1) " Sistemul de monitorizare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice este un instrument de bază pentru evaluarea realizării obiectivelor PNA, precum și pentru planificarea următoarelor PNA. În cadrul fiecărui PNA, sistemul de monitorizare și evaluare este utilizat pentru a monitoriza implementarea acțiunilor de adaptare în conformitate cu scopurile și obiectivele stabilite în PNA.
- (2) Scopul sistemului de monitorizare, raportare și evaluare este de a măsura progresele înregistrate în timp la nivel național, sectorial, administrativ-teritorial, pentru a determina gradul de vulnerabilitate al țării ca urmare a realizării PNA și a măsurilor sectoriale de adaptare la schimbările climatice.
- (3) Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare este utilizat pentru:
- a) monitorizarea și evaluarea impactului acțiunilor de adaptare realizate (măsuri de adaptare naționale și sectoriale, programe și proiecte implementate pe teritoriul țării atât de entitățile naționale, cât și de cele internaționale, alte tipuri de intervenții);
 - b) raportarea privind realizarea acțiunilor de adaptare conform indicatorilor de monitorizare;
 - c) asigurarea integrării priorităților de adaptare în planificarea sectorială și națională;
 - d) asigurarea transparenței procesului de adaptare și a colectării datelor
 - e) măsurarea și evaluarea rezultatelor și a impactului activităților de adaptare, a investițiilor, proiectelor, programelor privind reziliența climatică din perspectiva sensibilității la dimensiunea de gen.
- (4) Sistemul de monitorizare, raportare și evaluare colectează datele referitor la activitățile de adaptare implementate, prin intermediul indicatorilor. Fișa indicatorului, care conține descrierea fiecărui tip de indicatori, termenul de colectare, modul de utilizare în procesul de raportare și evaluare a adaptării la schimbările climatice, este stabilită în Regulamentul privind instituirea și funcționarea Sistemul de monitorizare și evaluare privind adaptarea la schimbările climatice, aprobat de Guvern.
- 44) **În art.47, alineat 2,** sintagma "*comunicarea națională referitoare la*" va fi urmată de sintagma "*atenuarea și adaptarea la schimbările climatice*", cu excluderea sintagmei „și PNASC”.

La Tabelele de concordanță urmează a fi luate în considerații următoarele comentarii:

Potrivit pct. 21 și 23 din Regulamentul privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1171 din 28.11.2018, metodele de transpunere a actului Uniunii Europene sunt selectate în funcție de tipul actului, în conformitate cu orientările din Metodologia de armonizare a legislației, publicată pe pagina oficială a Cancelariei de Stat (în continuare Metodologie).

Conform pct. 1.2.2.1 din Metodologie, regulamentele Uniunii Europene au aplicabilitate directă în fiecare stat membru, acestea neavând dreptul să aplice parțial dispozițiile regulamentelor. În cazul de față, autoritățile Republicii Moldova trebuie să se asigure că cerințele Regulamentelor UE sunt transpuse corespunzător, respectând și cerințele europene de transpunere directă a acestor tipuri de acte. Formularea prevederilor naționale urmează a fi cât mai apropiată de cea din regulamentele UE pentru a evita apariția unor divergențe și dificultăți în implementare, fiind impusă cerința de transpunere a prevederilor materiale și procedurale din regulamentul UE.

La Tabelul de concordanță privind transpunerea Regulamentului (UE) 2015/757 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2015 privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de dioxid de carbon generate de transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 123 din 19 mai 2015 (versiunea consolidată din 05.06.2023): expunem următoarele comentarii:

a) Pe întreg textul documentului, prevederile urmează a fi transpuse direct respectând cerințele metodologiei fără a face trimitere la tehnica legislativă națională. În vederea creării unui sistem capabil să implementeze legislația națională cu acquis-ul UE este necesar transpunerea directă a prevederilor materiale și procedurale ale regulamentului. Se recomandă să nu se intervină pe prevederile Regulamentului UE transpus în legislația națională și preluarea acestuia în forma originală.

b) Regulamentul UE 2015/757 urmează a fi transpus într-un singur act normativ fără a diviza prevederile acestuia în diferite acte normative naționale. Acest aspect contravine recomandărilor indicate în Metodologia de armonizare.

c) La articolul 2 nu au fost preluate noțiunile exacte indicate în Regulamentul transpus. Urmează a fi preluate integral noțiunile pentru a evita apariția neconcordanțelor de armonizare și corespundere cu legislația UE. Metodologia de armonizare recomandă copierea în legislația națională a definițiilor, valorilor numerice, cerințele tehnice și alte detalii.

La Tabelul de concordanță privind transpunerea Directivei 1999/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 1999 privind disponibilitatea informațiilor cu privire la consumul de carburant și emisiile de CO₂ destinate consumatorilor la comercializarea autoturismelor noi, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr L 12 din 18 ianuarie 2020 (versiunea consolidată din 11.12.2008) formulăm următoarele comentarii:

a) La noțiunile din Directiva 1999/94/CE cât și celelalte prevederi asemănătoare, autorul indică că aceasta este parțial compatibilă însă nu indică prevedea din proiectul de act normativ național. Mai mult ca atât, se indică că aceasta urmează a fi transpusă într-un alt proiect de document național. Recomandăm identificarea unei soluții privind transpunerea acestor noțiuni fie în actul normativ actual sau într-un act normativ viitor pentru a evita incertitudinea privind compatibilitatea cu actul UE.

La Tabelul de concordanță privind transpunerea Regulamentului UE 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanta uniunii

energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului L 328 din 21 decembrie 2018, în versiunea adaptată și aprobată prin Deciziile Consiliului Ministerial al Comunității Energetice nr. Comunității Europene EnC, publicat în Jurnalul Oficial al 2021/14/MC-EnC și 2022/02/MC formulăm următoarele comentarii:

a) a se vedea comentariile de ordin general menționate supra privind tehnica de armonizare și transpunere a Regulamentelor UE.

Cu respect,

Director Executiv

Natalia Guranda

Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

MD-2012, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 75 tel: 255-676, 255-440, fax: 255-220

Nr. 44/22 – 621 din 9 februarie 2024
La nr. 18-69-984 din 29.01.2024

Ministerul Mediului
copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Afacerilor Interne a examinat proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024) și, reieșind din limitele competențelor funcționale, comunică următoarele.

În proiectul de lege:

Urmare examinării proiectului prin prisma cadrului normativ aferent domeniului de activitate, implicit pct. 6 și 7 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Afacerilor Interne, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 693/2017, art. 8 din Legea nr. 271/1994 cu privire la protecția civilă, art. 3, 23¹ și 28 din Legea nr. 267/1994 privind apărarea împotriva incendiilor, art. 12, 13 și 14 din Legea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență nr. 93/2007, se denotă atribuirea Ministerului Afacerilor Interne a unor atribuții, care exced domeniile de competență.

Astfel, din considerentul că proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de același nivel cu care se află în conexiune, precum și în scopul excluderii riscului de atribuire a competențelor suplimentare Ministerului Afacerilor Interne fără a fi identificate autoritățile administrative din subordine competente se propune comasarea art. 16 „Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne” cu art. 18 „Atribuțiile Inspectoratului General pentru Situații de Urgență”, și expunerea în redacție nouă cu următorul conținut:

„Articolul 16. Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Interne își exercită atribuțiile sale funcționale prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență după cum urmează:

1) participă la elaborarea și realizarea politicii de stat în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor, asigurării securității chimice și radiative;

2) elaborează și aplică acte normative ce țin de asigurarea protecției populației și teritoriilor în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor;

3) contribuie la elaborarea normelor și regulilor în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor, întocmește avize asupra proiectelor de standarde, de condiții tehnice, de norme și reguli ce conțin reglementări în acest domeniu;

4) desfășoară activități de lichidare și de limitare a consecințelor situațiilor de urgență și ale celor excepționale prin misiuni de informare, de cercetare ingierească, chimică, bacteriologică și radiologică, de decontaminare, de

evacuare, de adăpostire, de căutare, de salvare-deblocare, de descarcerare, de acordare a primului ajutor calificat, de stingere a incendiilor, de transportare, de asigurare cu apă potabilă, precum și întreprinde alte măsuri de protecție a populației și bunurilor materiale, cu forțe proprii sau în cooperare cu alte structuri;

5) cooperează cu Serviciul Hidrometeorologic de Stat în evaluarea prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor de urgență și excepționale;

6) cooperează cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului în procesul de prevenire și lichidare a consecințelor situațiilor de urgență și excepționale;

7) colaborează în comun cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date la elaborarea documentelor de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice, precum și în legătură cu monitorizarea implementării și raportării acestora.”.

Totodată, se precizează că, potrivit art. 8 alin. (2) din Legea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență nr. 93/2007, antrenarea forțelor și mijloacelor Inspectoratului în acțiuni neprevăzute de prezenta lege se interzice, iar redacția nouă propusă pentru art. 16 se încadrează în prevederile art. 14 din Legea citată.

Subsecvent, se menționează că pe tot parcursul textului, se propune substituirea cuvântului „dezastre” cu sintagma „situații excepționale”, iar sintagma „dezastre naturale” cu sintagma „situații excepționale cu caracter natural”, în corespundere cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1076/2010 cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

Secretar de stat

Daniella MISAIL-NICHITIN

Digitally signed by Misail-Nichitin Daniella
Date: 2024.02.09 11:13:21 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

**Ministerul Afacerilor Interne
al Republicii Moldova**

Nr. 22/1010 din 1 martie 2024
La nr. 05-07/500 din 26 februarie 2024

Ministerul Mediului

Ministerul Afacerilor Interne a examinat repetat proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climaterice (număr unic 63/MM/2024), autor – Ministerul Mediului și, reieșind din limitele competențelor funcționale, comunică următoarele.

Urmare examinării proiectului prin prisma cadrului normativ aferent domeniului de activitate, s-a constatat că obiecțiile și propunerile Ministerului Afacerilor Interne au fost acceptate.

Prin urmare, autorul proiectului a efectuat modificările de rigoare în proiect, dar cu unele reformulări.

În această ordine de idei, în scopul evitării neclarităților și interpretării normelor propuse prin avizul anterior, dar modificate de autor, se insistă asupra păstrării art. 15 în următoarea redacție:

„Articolul 15. Atribuțiile Ministerului Afacerilor Interne

Ministerul Afacerilor Interne își exercită atribuțiile sale funcționale prin intermediul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență după cum urmează:

a) participă la elaborarea și realizarea politicii de stat în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor, asigurării securității chimice și radiative;

b) elaborează și aplică acte normative ce țin de asigurarea protecției populației și teritoriilor în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale și/sau incendiilor;

c) contribuie la elaborarea normelor și regulilor în domeniul protecției civile și apărării împotriva incendiilor, întocmește avize asupra proiectelor de standarde, de condiții tehnice, de norme și reguli ce conțin reglementări în acest domeniu;

d) desfășoară activități de lichidare și de limitare a consecințelor situațiilor de urgență și ale celor excepționale prin misiuni de informare, de cercetare inginerască, chimică, bacteriologică și radiologică, de decontaminare, de evacuare, de adăpostire, de căutare, de salvare-deblocare, de descarcerare, de acordare a primului ajutor calificat, de stingere a incendiilor, de transportare, de asigurare cu apă potabilă, precum și întreprinde alte măsuri de protecție a populației și bunurilor materiale, cu forțe proprii sau în cooperare cu alte structuri;

e) cooperează cu Serviciul Hidrometeorologic de Stat în evaluarea prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor de urgență și excepționale;

f) cooperează cu Inspectoratul pentru Protecția Mediului în procesul de prevenire și lichidare a consecințelor situațiilor de urgență și excepționale;

g) colaborează în comun cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date la elaborarea documentelor de politici pentru implementarea acțiunilor de adaptare la schimbările climatice, precum și în legătură cu monitorizarea implementării și raportării acestora.”.

Or, aceste atribuții sunt prevăzute în Legea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență nr. 93/2007, iar potrivit art. 8 alin. (2) din aceasta, antrenarea forțelor și mijloacelor Inspectoratului în acțiuni neprevăzute de prezenta lege se interzice.

Subsecvent, se propune revizuirea întregului proiect în vederea substituirii sintagmei „dezastre naturale” cu sintagma „situații excepționale”, în corespundere cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1076/2010 cu privire la clasificarea situațiilor excepționale și la modul de acumulare și prezentare a informațiilor în domeniul protecției populației și teritoriului în caz de situații excepționale.

Secretar de stat

Daniella MISAIL-NICHITIN

Digitally signed by Misail-Nichitin Daniella
Date: 2024.03.01 16:09:26 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Executor: Lucian Morari
Telefon: 078011254
E-mail: lucian.morari@mai.gov.md

str. bd. Ștefan cel Mare, 75, mun. Chișinău, MD-2012, tel. +373 255 830
E-mail: secretariat@mai.gov.md Pagina web: www.mai.gov.md

MD-2004 Chișinău, Blvd Stefan cel Mare și Sfint, 162

Tel. 20 45 12

Nr. 21-03/638 din 04.03.2024

La nr 05-07/500 din 26.02.2024

Ministerul Mediului

În contextul examinării proiectului definitivat de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (*număr unic 63/MM/2024*), în limita competențelor funcționale vă comunicăm lipsa obiecțiilor și propunerilor.

Secretar general al Ministerului

Sergiu GHERCIU

MD-2004 Chișinău, Blvd Ștefan cel Mare și Sfânt, 162
Tel. 20 45 12

Nr. 21-03/449

La nr 18-69/984 din 29.01.2024

Ministerul Mediului

Copie: Cancelaria de stat

În contextul examinării proiectului de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (*număr unic 63/MM/2024*), Vă comunicăm următoarele.

1) Obiecții argumentate și explicite pe marginea cărora trebuie să se ajungă la un acord:

Articolul 13 lit. b), urmează a fi reformulat în următoarea redacție “să stabilească măsuri de intervenție în documentele de politici în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale prin care să contribuie la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, inclusiv prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră”;

la art.26 sunt stabilite responsabilități pentru întreprinderile care desfășoară activități din domeniul de aplicare a legii. La rândul său art.2, intitulat Domeniul de aplicare, cuprinde activități atât specifice unor întreprinderi, cât și unor autorități publice. Or, referința la domeniul de aplicare va genera o confuzie asupra responsabilităților întreprinderilor.

**Viceprim-ministru,
Ministrul agriculturii și
industriei alimentare**

Vladimir BOLEA

Digitally signed by Bolea Vladimir
Date: 2024.02.15 18:30:29 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex.: Vera Bîrliba
Tel.: 0(22) 204526

**MINISTERUL CULTURII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2012 str. Nicolae Iorga nr.21
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

**MINISTRY OF CULTURE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD-2012 str. Nicolae Iorga nr.21
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

Nr. 05-09/614 din 28.02.2024
La nr. 05-07/500 din 26.02.2024

Ministerul Mediului

Ministerul Culturii a reexaminat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)* și, în limitele competențelor funcționale, comunică susținerea proiectului, fără obiecții și propuneri.

Secretar General

Digitally signed by Varzari Ana
Date: 2024.02.28 11:25:17 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ana VARZARI

Ex.: Veronica Oprea
Tel.: 022 823 802

**MINISTERUL CULTURII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD-2012 str. Nicolae Iorga nr.21
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

**MINISTRY OF CULTURE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

MD-2012 str. Nicolae Iorga nr.21
e-mail: cancelaria@mc.gov.md
web: www.mc.gov.md

Nr. 05-09/404 din 12.02.2024
La nr. 18-69-984 din 29.01.2024

Ministerul Mediului

Copie: Cancelaria de Stat

Ministerul Culturii a examinat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)* și, în limitele competențelor funcționale, comunică susținerea proiectului, fără obiecții și propuneri.

Secretar General

Digitally signed by Varzari Ana
Date: 2024.02.13 07:36:00 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ana VARZARI

Ex.: Veronica Oprea
Tel.: 022 823 802

Ministerul Dezvoltării
Economice și Digitalizării
al Republicii Moldova

Nr. 03-644 din 29.02.2024

La nr. 05-07/500 din 26.02.2024

Ministerul Mediului

Cu referire la avizarea repetată a proiectului de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (nr. unic 63/MM/2024)*, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele.

La art. 10, lit.d) din proiect este prevăzut că Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării *„asigură accesul autorităților administrației publice și publicului la informații referitoare la produsele inovative, tehnologiile, serviciile și noile metode pentru sprijinirea tehnologiilor cu emisii reduse de carbon în sectorul industrial”*, însă reieșind din faptul că această propunere depășește atribuțiile specifice unui minister și este o atribuție improprie (*a se vedea pct.5 și 6 din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.143/2021*) solicităm excluderea acesteia.

La art. 26 „Responsabilitățile agenților economici”, reiterăm asupra necesității revizuirii normelor prevăzute la **literale c); d); e); g)**, cu stabilirea unor responsabilități certe, care nu vor crea ambiguități în procesul de aplicare urmare intrării în vigoare a legii.

În altă ordine de idei, în cazul în care sunt deja reglementate anumite norme în cadrul normativ secundar aferent domeniului sau legislației speciale, astfel cum argumentează autorul în *„Sinteza obiectivelor și propunerilor”* se va face trimitere la aceste norme sau se va menționa că normele concrete pentru agenții economici vor fi stabilite ulterior în cadrul normativ secundar de implementare a legii.

Secretar general

Digitally signed by Voicu Ina
Date: 2024.02.29 17:03:56 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ina VOICU

Tel: 0 22 250 607;

Nr. 03-512 din 16.02.2024

La nr. 18-69-984 din 29.01.2024

Ministerul Mediului
copie: Cancelaria de Stat

Cu referire la proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)*, în limita competențelor funcționale, comunicăm următoarele.

De ordin conceptual:

La art.7, atribuția Guvernului prevăzută **la lit. c)** „*aprobă prețul pentru dioxidul de carbon și creează condițiile necesare funcționării Mecanismului de Ajustare la Frontieră pentru Carbon (în continuare –MAFC)*” urmează a fi revizuită sau reconsiderată după cum urmează „*c) aprobă Mecanismul de Ajustare la frontieră pentru Carbon (în continuare - MAFC)*”.

Or, reieșind din înțelegerea conceptuală a Mecanismului respectiv, în baza acestuia va fi stabilită o metodologie de calcul de stabilire a prețului carbonului pentru activitățile prevăzute în Anexa nr.1. (*a se vedea Regulamentul european 2023/956 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 privind instituirea unui mecanism de ajustare a carbonului la frontieră*).

La art.8, lit.k) cu referire la actul permisiv menționat în proiect: autorizația integrată de mediu, emisă de Agenția de Mediu, relevăm despre necesitatea de a fi considerate prevederile art. 4 alin. (3) din Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, care stipulează că „*Un act permisiv poate fi invocat și/sau aplicat doar după includerea sa în Nomenclatorul actelor permissive și în portalul guvernamental unic al serviciilor publice*”.

La art.26 Responsabilitățile întreprinderilor și operatorilor, în vederea conferirii unui plus de claritate, considerăm necesară stabilirea unei concordanțe clare între genurile de activități desfășurate de întreprinderi conform domeniului de aplicare a legii, prevăzut la art. 2 alin. (1) din proiect, și categoriile de activități menționate în Anexa nr.1 la proiect.

Totodată, în vederea asigurării predictibilității și clarității în aplicarea normelor juridice, considerăm oportună a fi prevăzută modalitatea în care întreprinderile specificate vor contribui la implementarea obiectivelor politicii naționale în domeniu, descrierea sau trimiterea la cadrul de reglementare aferent mecanismului de evaluare a riscurilor climatice potențiale, actuale și viitoare.

Obiecție valabilă și pentru art. 27, cu referire la responsabilitățile operatorilor de instalații staționare, operatorilor de aeronave și de transport maritim.

În partea ce ține de responsabilitățile întreprinderilor/operatorilor, considerăm necesar revizuirea, de principiu, în special:

la lit.b) sintagma „*folosesc rațional resursele naturale*” deoarece este una ambiguă și complexă, or întreprinderile/operatorii care cad sub incidența prezentei legi au domenii

diferite de aplicare și folosirea rațională a resurselor depinde de capacitatea lor de producere.

la lit. c) textul „*evaluează orice riscuri potențiale de a genera o creștere semnificativă a emisiilor de GES...*” la fel, considerăm oportun concretizarea sau stabilirea acestor riscuri potențiale pentru întreprinderi/operatori în baza cărora ar putea fi efectuată o evaluare (autoevaluare).

Obiecție valabilă și la prevederile stabilite **la lit.d).**

la lit. g) „*promovează producerea, importul și comerțul de mașini, echipamente și mijloace de transport bazate pe energie regenerabilă;*” responsabilitatea de „*promovare*” pusă în sarcina întreprinderilor/operatorii nu este relevantă și argumentată, ori, pe lângă faptul că aceștia urmează să se conformeze la noile rigori în vederea adaptării la schimbările climatice și protecției mediului, activitățile de promovare sunt suplimentare și implică niște costuri adiționale.

la lit. h) este necesar de concretizat ce tip de informație operatorii transmit Agenției de Mediu și care este regularitatea transmiterii acesteia pentru a îndeplini cerințele de raportare în cadrul CONUSC.

Art. 48 alin. (6) urmează a fi revizuit, în contextul în care autoritățile și instituțiile publice responsabile pentru implementarea documentelor de politici în domeniul reducerii emisiilor antropice de GES și adaptării la schimbările climatice, conform art. 48 alin. (1) din proiect, raportează progresul acțiunilor adoptate către Ministerul Mediului, nefiind clară în acest sens modalitatea de argumentare a nerealizării obiectivelor privind neutralitatea climatică doar de către Ministerul responsabil de sectorul economiei naționale.

Suplimentar, ținând cont că proiectul conține prevederi de reglementare a activității de întreprinzător în contextul Legii nr.235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător, după cum a menționat și autorul proiectului, în temeiul art. 21 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 100/2017, inclusiv proiectul urmează a fi supus expertizei din partea grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.

Art. 60 urmează a fi revizuit astfel încât să fie o claritate cu privire la mecanismul de stabilire a prețului carbonului, or prevederile de la art.60 reglementează un mecanism separat care va fi ulterior integrat în Mecanismul de ajustare la frontieră pentru carbon (MAFC).

Cu titlu general, considerăm judicios revizuirea responsabilităților întreprinderilor și operatorilor astfel încât acestea sa fie clare, concrete și argumentate.

Cu titlu de recomandare, la Nota informativă, pct. 6, în conformitate cu prevederile articolului 76 al Legii nr. 467/2003 cu privire la informatizare și la resursele informaționale de stat, propunem includerea documentării sistemului Sistemul informațional integrat de mediu prin: Conceptul și Regulamentul sistemului informațional aprobate prin Hotărâre de Guvern.

Digitally signed by Arpintin Veronica
Date: 2024.02.16 12:02:32 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar de stat

Veronica ARPINTIN

Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Ministry of Education and Research of
the Republic of Moldova

MD-2033, Chișinău, 1. Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 04-09/1412 din 01.03.2024
La nr. 05-07/500 din 26.02.2024

Ministerul Mediului

MD 2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 162

Ministerul Educației și Cercetării a reexaminat și susține, fără obiecții și propuneri, proiectul hotărârii de Guvern *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice* (înregistrat cu număr unic 63/MM/2024).

Secretar general

Nadejda VELIȘCO

Mariana Goraș,
022-233766

**Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova**

MD-2033, mun. Chișinău, Piața Marii Adunări Naționale, 1
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

**Ministry of Education and Research of
the Republic of Moldova**

MD-2033, Chișinău, 1, Piața Marii Adunări Naționale
+373 (0) 22 25 01 34 +373 (0) 22 23 35 60

Nr. 07-09/896 din 07.02.2024
La nr. 18-69-984 din 29.01.2024

Ministerul Mediului

e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

Copie: Cancelaria de Stat a Republicii Moldova

e-mail: cancelaria@gov.md

Ministerul Educației și Cercetării a examinat proiectul hotărârii de Guvern *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice* (înregistrat cu număr unic 63/MM/2024), autor - Ministerul Mediului și propune următoarele modificări.

La proiectul *LEGE privind acțiunile climatice*, Capitolul II Atribuții și responsabilități, la Secțiunea 1. Competențe administrative, Articolul 15. Atribuțiile Ministerului Educației și Cercetării:

- 1) La litera b) în conținut, sintagma „promovarea formării cunoștințelor și competențelor necesare pentru prevenirea impactului” să se substituie cu sintagma „promovarea cunoștințelor pentru formarea competențelor necesare în prevenirea impactului”;
- 2) La litera c) în conținut, sintagma „promovează și cooperează cu institutele publice de cercetare și inovare pentru dezvoltarea studiilor de estimare a impactului” să se substituie cu sintagma „cooperează cu organizațiile de drept public din domeniile cercetării și inovării și promovează dezvoltarea studiilor de estimare a impactului”.

Argumentul privind modificările propuse rezultă din stipulările articolului 16 din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, nr. 259 din 15.07.2004.

Secretar general

Nadejda VELIȘCO

**MINISTERUL FINANTELOR
AL REPUBLICII MOLDOVA**

29.02.2024 nr. 07/5-09/2633

La nr. 05-07/500 din 26.02.2024

*Referitor la proiectul de hotărâre cu privire la
aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice*

Ministerul Mediului

e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

La demersul Ministerului Mediului nr. 05-07/500 din 26.02.2024, Ministerul
Finanțelor a examinat repetat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de
lege privind acțiunile climatice* (număr unic 63/MM/2024), autor – Ministerul Mediului, și
în limita domeniilor de competență, comunică susținerea acestuia de principiu.

Totodată, reiterăm obiecțiile Ministerului Finanțelor, expuse prin avizul nr. 07/5-
03/214/259 din 15.02.2024, referitor la ajustarea notei informative aferent clarificării sursei
de finanțare privind personalul suplimentar.

**Secretar general
al ministerului**

Digitally signed by Roșca Dina
Date: 2024.02.29 19:10:57 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Dina ROȘCA

✉ Eugeniu Verlan
☎ (022) 262-681 e-mail: eugeniu.verlan@mf.gov.md

MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL PROTECTION OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

str. Vasile Alecsandri 1, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 022.804-402 +373 022.804-496; e-mail: secretariat@social.gov.md web: <https://social.gov.md>

27 februarie 2024 nr. 19/1070
La nr.05-07/500 din 26.02.2024

Ministerul Mediului

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat repetat proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024)* și în limita competențelor funcționale, comunică susținerea acestuia fără obiecții și propuneri.

Secretar General

Digitally signed by Iacub Alexandru
Date: 2024.03.01 11:08:45 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandru IACUB

ex. Ion Glavatchi
tel.022.804-486

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 09/ 935 din 01.03.2024

La nr. 05-07/500 din 26.02.2024

Ministerul Mediului

email: cancelaria@mediu.gov.md

copie: Cămară de Stat

email: cancelaria@gov.md

Ministerul Sănătății, urmare a examinării repetate a proiectului de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic - 63/MM/2024), conform competențelor funcționale, comunică că propunerile prezentate în procesul de avizare au fost luate în considerare de autorul proiectului și menționăm lipsa de propuneri și obiecții asupra proiectului de hotărâre sus-menționat.

Secretar de stat

Digitally signed by Paraschiv Angela
Date: 2024.03.01 16:41:44 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Angela PARASCHIV

Ex: Mihaela Popa
Tel: 022 262 113

str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 22 268 818; e-mail: secretariat@ms.gov.md
www.ms.gov.md

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 09/ 652 din 16.02.2024

La nr. 18-69-984 din 29.01.2024

Ministerul Mediului

e-mail: cancelaria@mediu.gov.md

galina.norocea@mediu.gov.md

Cancelariei de Stat

e-mail: cancelaria@gov.md

Ministerul Sănătății urmare a examinării proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege privind acțiunile climatice (număr unic 63/MM/2024), autor – Ministerul Mediului, conform competențelor comunică următoarele.

1. La Articolul 10 Atribuțiile Ministerului Sănătății se propun următoarele:

1) la litera a) de exclus cuvântul „negativ”;

2) litera b)- f) se propun în redacție nouă:

„ b) prioritizează și include riscurile în documentele de politici sectoriale conform competențelor funcționale, cu elaborarea măsurilor de adaptare a populației la efectele evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;

c) elaborează metodologiile de evaluare a riscurilor asupra stării de sănătate a populației, vizând și protecția grupurilor vulnerabile ale populației, ca urmare a expunerii la evenimentele extreme asociate schimbărilor climatice;

d) implementează sistemul informatizat de supraveghere și răspuns la evenimente extreme asociate schimbărilor climatice cu risc pentru populație;

e) colaborează în comun cu Ministerul Mediului prin schimb reciproc de informații și date privind factorii de mediu și starea de sănătate a populației în procesul de elaborare și actualizare a documentelor de politici de adaptare la efectele negative ale schimbărilor climatice, precum și în monitorizarea și raportarea implementării acestora;

f) informează populația cu privire la riscurile pentru sănătate asociate evenimentelor extreme ale schimbărilor climatice.”

Suplimentar se propune a fi completat cu următoarele atribuții:

- 1) prioritizarea deciziilor de investiții în dependență de prezența aspectelor de adaptare la schimbările climatice în proiectele sectoriale, în vederea protecției sănătății publice prin asigurarea rezilienței instituțiilor medicale față de schimbările climatice și a unui nivel minim de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul sectorului de sănătate;
 - 2) mobilizarea și alocarea strategică a resurselor financiare pentru extinderea și fortificarea rezilienței instituțiilor medicale față de schimbările climatice;
 - 3) elaborează și promovează strategii de sănătate publică în domeniul educației, formării, ridicării nivelului de conștientizare a populației despre impactul evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;
 - 4) supraveghează și elaborează programe și/sau planuri de măsuri de protecție a sănătății și securității ocupaționale în timpul evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;
 - 5) colaborează cu alte ministere în vederea asigurării securității alimentare și cu apă potabilă în timpul evenimentelor extreme asociate schimbărilor climatice;
 - 6) asigurarea schimbului intersectorial de date pentru asigurarea cercetărilor științifico-practice în domeniul sănătății publice, în scopul evaluării și prevenirii riscurilor pentru sănătate și elaborării măsurilor de adaptare la schimbările climatice.
2. La Articolul 17 de suplimentat cu o atribuție după cum urmează: „asigură la cerere gratuit cu informații referitoare la indicii de poluare a aerului atmosferic și emisiilor GES, către instituțiile și structurile de cercetare din diferite domenii”.
3. La litera d) din Articolul 23 Atribuțiile Serviciul Hidrometeorologic de Stat, se propune după sintagma „Agenției de Mediu” de completat cu cuvintele „instituțiilor și structurilor de cercetare din diferite domenii”.

Secretar de stat

Digitally signed by Paraschiv Angela
Date: 2024.02.16 07:33:00 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Angela PARASCHIV

Ex. Mariana Gîncu
tel: 022 268 866

str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009, mun. Chișinău
Tel. +373 22 268 818; e-mail: secretariat@ms.gov.md
www.ms.gov.md